สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๔๐๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-คสช.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ด่วนมาก ที่ ปช ๐๐๒๗/๐๑๒๙ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๔๓๖๘ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๒๒๗ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐
๔. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๐/๔๓๐๓ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เสนอเรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ลงมติว่า

๑. รับทราบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ทุกหน่วยงานภาครัฐนำ "คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ" ไปเผยแพร่และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยให้เผยแพร่สร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหน่วยงานและนิติบุคคลนำไปใช้อย่างเหมาะสม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. รับทราบแนวทางการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้กระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในการศึกษาข้อมูลเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่ สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมายืนยันมา/จึงเรียนมายืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๒๓ (โสภาพรรณ), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

หมายเหตุ อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม., รัฐ-นร. : จึงเรียนยืนยันมา
กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
องค์กรอิสระ คสช. : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
กรม : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ด่วนมาก
ที่ ปช ๐๐๒๗/๐๑๒๙

สำนักงาน ป.ป.ช.
ถนนนนทบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ
๒. แนวทางการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ
๓. แนวทางการแก้ไขกฎหมายต่อต้านการให้สินบนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งมีการเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๓/๕ เพื่อกำหนดฐานความผิดเฉพาะสำหรับนิติบุคคล ในอุรณีที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการให้สินบน ประกอบกับในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เห็นชอบตามข้อสังเกตท้ายรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ที่มีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมาตรการควบคุมภายในสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเพื่อมิให้มีการกระทำความผิดดังกล่าว นั้น

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมาตรา ๑๒๓/๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้การต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปตามมาตรฐานสากล สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) สำนักงาน ป.ป.ช. โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้จัดทำ "คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ" เพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการดังกล่าว โดยมีการศึกษาแนวทางของทั้งต่างประเทศและประเทศไทย รวมทั้งนำความเห็นของภาคธุรกิจเอกชน มาประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนาคู่มือฯ ให้มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

/๒) กำหนดการ...

๒) กำหนดการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ดินเนอร์ ทอล์ค : Dinner talk) ในปี ๒๕๖๐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบกฎหมายและมาตรการของ ป.ป.ช. เรื่องการต่อต้านการให้สินบน ตลอดจนร่วมกันแสดงจุดยืนในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเป็นการแสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของประเทศไทยในการเสริมสร้างธุรกิจที่โปร่งใสและการแข่งขันอย่างเท่าเทียมทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๓) มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศไทยเพิ่มเติมในเรื่องการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ประเทศไทยมีการแก้ไขปัญหาการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นไปตามผลรายงานวิจัยโครงการศึกษาความเหมาะสมและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ค.ศ. ๑๙๙๗ ว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (OECD Anti-Bribery Convention) ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำขึ้น รวมทั้งตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินคดีทุจริตให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศต่างๆ จึงมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการป้องกันการให้สินบนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และเกิดผลเป็นรูปธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติให้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๑. รับทราบการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ "คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ" ไปเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. รับทราบแนวทางการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ศึกษาข้อมูลเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการ เพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๓.๑ การกำหนดห้ามมิให้ค่าใช้จ่ายที่เป็นสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐถือเป็นรายจ่ายที่สามารถนำมาคำนวณกำไรสุทธิ (Tax Non-Deductibility)

๓.๒ การกำหนดฐานความผิดที่ชัดเจนสำหรับบริษัทที่ไม่มีมาตรการกำกับดูแลด้านการบัญชีและการบันทึกข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และมาตรฐานการบัญชีและการตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้มีรายการไม่ลงบัญชี การบันทึกรายการค่าใช้จ่ายที่ไม่มีอยู่จริง การใช้เอกสารปลอมเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเพื่อปกปิดการให้สินบนดังกล่าว

๓.๓ การลดโทษให้กับผู้ให้สินบนที่รับสารภาพว่ากระทำความผิด

/จึงกราบเรียน...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลตำรวจเอก

(วัชรพล ประสารราชกิจ)
ประธานกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักการต่างประเทศ (นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ)
โทร. ๐๘๕ ๑๔๒ ๒๒๒๒
โทรสาร. ๐ ๒๕๒๘ ๔๙๓๐

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

- ร่างฉบับสมบูรณ์ -

คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ

ตามมาตรา ๑๒๓/๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘)

สำนักงาน ป.ป.ช.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	๓
ส่วนที่ ๑ ทำความเข้าใจความผิดฐานให้สินบน และความรับผิดของนิติบุคคล	๘
มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก	๙
มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง	๑๑
ตัวอย่างการวินิจฉัยความรับผิด	๑๓
ส่วนที่ ๒ หลักการพื้นฐานในการกำหนดมาตรการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบน เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๒๓/๕	๑๕
หลักการที่ ๑ การป้องกันการให้สินบนต้องเป็นนโยบาย สำคัญจากระดับบริหารสูงสุด	๑๗
หลักการที่ ๒ นิติบุคคลต้องมีการประเมินความเสี่ยง ในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๐
หลักการที่ ๓ มาตรการเกี่ยวกับกรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็น การให้สินบนต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน	๒๔

เรื่อง	หน้า
หลักการที่ ๔ นิติบุคคลต้องนำมาตรการป้องกันการให้สินบนไปปรับใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล	๓๑
หลักการที่ ๕ นิติบุคคลต้องมีระบบบัญชีที่ดี	๓๖
หลักการที่ ๖ นิติบุคคลต้องมีแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการให้สินบน	๓๘
หลักการที่ ๗ นิติบุคคลต้องมีมาตรการสนับสนุนให้มีการรายงานการกระทำความผิดหรือกรณีมีเหตุน่าสงสัย	๔๑
หลักการที่ ๘ นิติบุคคลต้องตรวจสอบและประเมินผลการใช้มาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นระยะ	๔๔
ตัวอย่างการปรับใช้มาตรการฯ	๔๖

บทนำ

การให้สินบนเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งการติดต่อสื่อสารและการค้าการลงทุนที่ไร้พรมแดนในปัจจุบันทำให้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงปัญหาภายในประเทศเท่านั้นแต่ยังขยายไปถึงการให้สินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการแข่งขันทางการค้า ตลอดจนความเสื่อมถอยของสภาพสังคมและเศรษฐกิจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยประเทศไทยก็นับเป็นประเทศหนึ่งที่มีปัญหาดังกล่าวมายาวนาน โดยเฉพาะในบริบทของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่มักมีผลประโยชน์มหาศาล แต่ที่ผ่านมา กฎหมายของไทยมีบทบัญญัติเอาผิดเพียงแค่การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐไทย ไม่รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเอาผิดกับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนดังกล่าวทั้งๆ ที่นิติบุคคลนั้นเองเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการให้สินบน

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาข้างต้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘) จึงได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๒๓/๕ เพื่อกำหนดความรับผิดสำหรับบุคคลที่ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งกำหนดความรับผิดเฉพาะสำหรับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนดังกล่าว โดยกฎหมายใหม่ได้มีการกำหนดโทษปรับที่มีมูลค่าสูง เพื่อให้รัฐได้รับการเยียวยาความเสียหาย เพื่อเอาประโยชน์ที่นิติบุคคลได้ไปโดยมิควรได้คืน และเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำความผิด ทั้งนี้ การกำหนดฐานความผิดดังกล่าวได้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลซึ่งมีบัญญัติไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption: UNCAC) และอนุสัญญาว่าด้วย

การต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ค.ศ. ๑๙๙๗ (OECD Convention on Combating Foreign Bribery in International Business Transactions)

อย่างไรก็ดี มาตรา ๑๒๓/๕ ไม่ได้กำหนดให้นิติบุคคลต้องมีความรับผิดเด็ดขาดทุกกรณีที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหากนิติบุคคลนั้นมีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการให้สินบน นิติบุคคลนั้นก็จะไม่มีความผิดตามมาตรานี้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้จัดทำคู่มือเล่มนี้เพื่อเป็นแนวทางให้กับนิติบุคคลในการกำหนดมาตรการป้องกันการให้สินบนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของ ป.ป.ช. และมาตรฐานสากล โดยได้มีการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีทั้งจากของไทยและจากของต่างประเทศ เช่น คู่มือของ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Transparency International (TI) และ ISO 37001

โดยเนื้อหาของคู่มือจะประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ : การอธิบายกฎหมาย มาตรา ๑๒๓/๕ และตัวอย่างกรณีศึกษา

ส่วนที่ ๒ : มาตรการในการป้องกันการให้สินบนที่นิติบุคคลควรนำไปปฏิบัติ และตัวอย่างการปรับใช้มาตรการฯ

สำหรับส่วนแรกนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในสาระสำคัญของมาตรา ๑๒๓/๕ และส่วนที่สองมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางให้กับนิติบุคคลในการกำหนดมาตรการของตนเพื่อป้องกันการให้สินบน โดยหลักการทั้ง ๘ ประการที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดล้วนเป็นแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากลซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับนิติบุคคลในการมีและบังคับใช้มาตรการในการป้องกันการให้สินบน โดยจะเป็นหลักการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับนิติบุคคลทุก

ประเภทและทุกขนาดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่านิติบุคคลมีมาตรการที่เพียงพอหรือเหมาะสมหรือไม่นั้น ไม่อาจมีคำตอบที่ตายตัวหากแต่ขึ้นอยู่กับสภาพของนิติบุคคลนั้น เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจและความเสี่ยงต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ แม้ว่านิติบุคคลจะมีมาตรการป้องกันการให้สินบนที่สอดคล้องกับหลักการของ ป.ป.ช. ก็ตาม ก็ไม่ได้เป็นเครื่องรับรองว่านิติบุคคลนั้นจะไม่ต้องรับผิดหากมีการให้สินบนเกิดขึ้น เนื่องจากในการพิจารณาความรับผิดนั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบอื่นๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์กันต่อไปในชั้นศาล อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามแนวทางของสำนักงาน ป.ป.ช. จะเป็นประโยชน์สำหรับนิติบุคคลในการมีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนที่ใช้ได้จริงและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนของนิติบุคคลนั้นเอง

นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังมีการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาสำหรับนิติบุคคลเพื่อป้องกันการให้สินบน (Anti-Bribery Advisory Service: ABAS) เพื่อให้ข้อมูลและคำปรึกษาเชิงวิชาการเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีของสากลเรื่องมาตรการของนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ

สำนักงาน ป.ป.ช. คาดหวังว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลไทยหรือนิติบุคคลต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในไทยซึ่งอาจจะเป็นนิติบุคคลขนาดใหญ่หรือนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่สนใจ โดยนอกจากความเอาจริงเอาจังของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการกับฝั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เรียกรับสินบนแล้ว สำนักงาน ป.ป.ช. เชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการต่อต้านการให้สินบน ซึ่งหากทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ ย่อมจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง เกิดความโปร่งใสและความเสมอภาคในการแข่งขันทางธุรกิจ อันจะส่งผลต่อความเจริญอย่างยั่งยืนของสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมต่อไป

สาระสำคัญ

- มาตรา ๑๒๓/๕ เป็นเรื่องความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และเป็นเรื่องความรับผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนดังกล่าว
- ทั้ง "บุคคลธรรมดา" และ "นิติบุคคล" สามารถมีความผิดทางอาญาได้ภายใต้มาตรานี้
- นิติบุคคลอาจต้องรับผิดในกรณีที่บุคลากรภายในของนิติบุคคลเองหรือบุคคลภายนอกผู้มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจของตนไปให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น
- นิติบุคคลอาจไม่ต้องรับผิดหากมีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมในการป้องกันการให้สินบน
- การกำหนดมาตรการอย่างไรจึงจะเหมาะสม ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจ ความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการบังคับใช้ได้จริง ฯลฯ จึงต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป
- โทษ สำหรับ "ผู้ให้สินบน" ได้แก่ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และโทษสำหรับ "นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน" ได้แก่ โทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อสังเกต

- **คู่มือเล่มนี้เป็นเพียงแนวทางให้นิติบุคคลนำไปกำหนดมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ ดังนั้น แม้ว่านิติบุคคลจะมีมาตรการป้องกันการให้สินบนที่สอดคล้องกับหลักการของ ป.ป.ช. ก็ตาม ก็ไม่ได้เป็นเครื่องรับรองว่านิติบุคคลนั้นจะไม่ต้องรับผิดหากมีการให้สินบนเกิดขึ้น**
- แนวทางตามคู่มือเล่มนี้สามารถนำไปปรับใช้ได้กับนิติบุคคลทุกประเภทและทุกขนาดตามความเหมาะสมของนิติบุคคลนั้น

กรณีพบเบาะแสการกระทำความผิด ท่านสามารถแจ้งได้ที่
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ที่อยู่ ๓๖๑ ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ – ๕๒๘๔๘๐๐ – ๔๙

สายด่วน ๑๒๐๕

ยื่นเรื่องร้องเรียนออนไลน์ www.nacc.go.th

ส่วนที่ ๑

“ทำความเข้าใจความผิดฐานให้สินบนและความรับผิดของนิติบุคคล”

สาระสำคัญของมาตรา ๑๒๓/๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘)

มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก
(ความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ)

มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก "ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ข้อสังเกต มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก เทียบเคียงได้กับประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔๔ (ความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงาน)

๑. เป็นกรณีเอาผิดกับผู้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้

๒. "สินบน" กล่าวคือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ในที่นี้

- ทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น เงิน บ้าน รถ

- ประโยชน์อื่นใด เช่น การสร้างบ้านหรือตกแต่งบ้านโดยไม่คิดราคาหรือคิดราคาต่ำผิดปกติ การให้อยู่บ้านเช่าฟรี การปลดหนี้ให้ การพาไปท่องเที่ยว

๓. มีเจตนาที่จะให้ และรู้ว่าผู้ที่ตนจะให้สินบนนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ

๔. เป็นการให้สินบนแก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ

- **"เจ้าหน้าที่ของรัฐ"** หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

- "**เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ**" หมายความว่า ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านนิติบัญญัติ บริหาร ปกครอง หรือตุลาการ ของรัฐต่างประเทศ และบุคคลใด ๆ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ราชการให้แก่รัฐต่างประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่สำหรับหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง มิตำแหน่งประจำหรือชั่วคราว และได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอื่นหรือไม่ก็ตาม

- "**เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ**" หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์การระหว่างประเทศให้ปฏิบัติงานในนามขององค์การระหว่างประเทศนั้น

๕. วัตถุประสงค์ในการให้สินบน (มูลเหตุจูงใจ) ได้แก่ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

๖. การให้ที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้

- เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้รับสินบนจะต้อง "มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำที่ต้องการจูงใจนั้น" เช่น ผู้จัดการบริษัทก่อสร้าง มอบเงินให้นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุญาตให้ทำการก่อสร้างอาคารในเขตเทศบาล เพื่อจูงใจให้นายกเทศมนตรีอนุมัติให้ปลูกสร้างอาคารได้โดยเร็ว ทั้งๆที่หลักฐานการขออนุญาตก่อสร้างไม่ครบถ้วนพอที่จะอนุญาตได้ อันเป็นการมิชอบด้วยหน้าที่

- การให้สินบนจะต้องเป็นการให้เพื่อจูงใจให้กระทำการ "อันมิชอบด้วยหน้าที่" เช่น ให้เงินตำรวจเพื่อไม่ให้จับกุมผู้กระทำความผิด[๓]

- การให้สินบนผ่านตัวกลาง เช่น คู่สมรสทั้งที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส ญาติ หรือเพื่อนของเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ หรือนิติบุคคลที่จ้างเพื่อเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ โดยมีเจตนาเพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ ก็เป็นความผิดตามมาตรานี้ แม้ว่าผู้ให้จะไม่ได้ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐฯ โดยตรงก็ตาม

๗. โทษตามวรรคนี้ ได้แก่ โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าบทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๔ ของประมวลกฎหมายอาญา

---

[๓] เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม ๑ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๖ (แก้ไขเพิ่มเติม), น. ๑๓๒

ร่าง วันที่ ๕ ก.ค. ๒๕๖๐
ห้ามเผยแพร่

มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง
(ความรับผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ)

มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง "ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น **โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรานี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ"**

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึง ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัทในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคล ไม่ว่าจะมีอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม"

สาระสำคัญ

๑. บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดความรับผิดของนิติบุคคลในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในการให้สินบนเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยหากนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดด้วย

๒. บทบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิติบุคคลสอดส่องการทำงานของลูกจ้าง ตัวแทน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลไม่ให้กระทำความผิด เนื่องจากสภาพโครงสร้างของนิติบุคคลในองค์กรทางธุรกิจในปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น หากลูกจ้างหรือตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่ในทุกระดับของนิติบุคคล (โดยไม่จำต้องเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล) กระทำความผิด โดยการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล นิติบุคคลต้องรับผิดทางอาญาด้วยหากไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น

๓. องค์ประกอบความผิด

(๑) ผู้ให้สินบนเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคล โดยมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสาม ได้ให้นิยามไว้ว่า หมายความถึง ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัทในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือใน

นามของนิติบุคคล ไม่ว่าจะมีอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม เช่น พนักงานขับรถซึ่งเป็นลูกจ้างของนิติบุคคลไปให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศเพื่อให้นิติบุคคลได้รับประโยชน์ในเรื่องของการรับสัมปทาน แม้พนักงานขับรถจะไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องการทำสัญญาหรือธุรกิจของนิติบุคคลก็ตาม แต่ก็ได้ให้สินบนเพื่อประโยชน์แก่นิติบุคคล นิติบุคคลก็ย่อมต้องรับผิดทางอาญาด้วย จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องมีความหมายกว้างกว่าผู้ที่มีอำนาจกระทำแทนบริษัท และไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม หรือกรณีที่เป็นส่วนของบริษัทในเครือให้สินบนเพื่อประโยชน์แก่บริษัทแม่ บริษัทแม่ก็ย่อมมีความรับผิดด้วย

(๒) ผู้ให้สินบนจะต้องกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตนเอง

(๓) นิติบุคคลไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด โดยหากนิติบุคคลมีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมแล้วย่อมจะเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้ศาลพิจารณาว่าตัวนิติบุคคลไม่มีความรับผิด แม้บุคคลผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลจะได้มีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์แก่นิติบุคคลก็ตาม ดังนั้น นิติบุคคลจึงต้องมีหน้าที่ต้องวางนโยบายหรือการจัดการที่เพียงพอเพื่อป้องกันมิให้เกิดการให้สินบนขึ้น เช่น อาจจะมีการวางมาตรการภายในเป็นรูปแบบของนโยบายหรือระเบียบภายในของนิติบุคคล มีการประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านการทุจริต ควบคุมความเสี่ยงหรือปัจจัยในการให้สินบน เช่น ไม่มีการให้ของขวัญหรือกระเช้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ หรือมีระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสม โดยรายละเอียดแนวทางในการกำหนดมาตรการจะอยู่ในส่วนที่สองของคู่มือเล่มนี้

๔. โทษ

มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง ได้กำหนดโทษสำหรับนิติบุคคลซึ่งมิได้กำหนดค่าปรับตายตัว โดยมีระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้แทนตามกฎหมายของนิติบุคคล เช่น กรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ต้องร่วมรับผิดกับนิติบุคคลด้วยหรือไม่ ?

มาตรา ๑๒๓/๕ ไม่ได้บัญญัติให้บุคคลดังกล่าวต้องร่วมรับผิดกับนิติบุคคลด้วยทุกกรณี ดังนั้น การวินิจฉัยความผิดจึงต้องพิจารณาเป็นกรณีไป โดยหากบุคคลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการให้สินบน บุคคลนั้นย่อมมีความผิดตาม มาตรา ๑๒๓/๕ วรรคหนึ่ง เช่น กรรมการผู้จัดการของบริษัทลงชื่ออนุมัติให้พนักงานจ่ายเงินเลี้ยงรับรองเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีเจตนาเพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำการโดยมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัท กรรมการผู้จัดการย่อมมีความผิดด้วย แต่หากกรรมการผู้จัดการมิได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องกับการอนุมัติดังกล่าว แต่พนักงานได้จ่ายเงินในการรับรองเจ้าหน้าที่ไปโดยพละการเพื่อให้บริษัทได้รับประโยชน์ ดังนี้ กรรมการผู้จัดการย่อมไม่ต้องรับผิด

ตัวอย่างการวินิจฉัยความรับผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕

ตัวอย่างที่ ๑ : นิติบุคคลเป็นผู้ให้สินบน (โดยผู้แทนตามกฎหมายเป็นผู้ให้หรือมีส่วนรู้เห็น)

คณะกรรมการของบริษัทไทยแห่งหนึ่งได้มีมติเห็นชอบให้บริษัทจ่ายสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยเพื่อให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ในการออกใบอนุญาตให้แก่บริษัท ทั้งที่ความจริงบริษัทไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะได้รับใบอนุญาตดังกล่าว ดังนี้กรรมการบริษัทย่อมมีความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก ส่วนบริษัทมีความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง

ตัวอย่างที่ ๒ : ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคล เช่น พนักงาน เป็นผู้ให้สินบน โดยนิติบุคคลไม่มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันการให้สินบน

นาย ก. เป็นพนักงานของบริษัทต่างชาติที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย นาย ก. ได้ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยเพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ในการอนุมัติจัดจ้างบริษัทมาทำโครงการของหน่วยงานรัฐ ดังนี้ นาย ก. ย่อมมีความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก ส่วนบริษัทอาจมีความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคสอง หากบริษัทไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการให้สินบน เช่น ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการต่อต้านการให้สินบน ไม่มีการตรวจสอบดูแลการดำเนินการของพนักงานที่ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนผู้แทนตามกฎหมายของบริษัทนั้น หากมีส่วนในการสั่งการหรือรู้เห็นกับการให้สินบนดังกล่าวย่อมมีความผิดด้วยตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก

ตัวอย่างที่ ๓ : ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคล เช่น พนักงาน เป็นผู้ให้สินบน โดยนิติบุคคลมีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมในการป้องกันการให้สินบน

นาย ค. เป็นพนักงานขายของบริษัทแห่งหนึ่งที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย นาย ค. ต้องการเพิ่มยอดการขายของตนจึงได้ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยเพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัท ส่วนบริษัทนั้นมีมาตรการในการป้องกันการให้สินบนที่ชัดเจนและเหมาะสม เช่น มีนโยบายชัดเจนว่าพนักงานต้องไม่ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการตรวจสอบบัญชีอย่างละเอียด ดังนี้ นาย ค. ย่อมมีความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๕ วรรคแรก ส่วนบริษัทอาจไม่มีความผิดตามมาตรานี้

ส่วนผู้แทนตามกฎหมายของบริษัทนั้น หากไม่มีส่วนในการสั่งการหรือรู้เห็นกับการให้สินบนดังกล่าวย่อมไม่มีความผิดตามมาตรานี้

ส่วนที่ ๒

“หลักการพื้นฐานในการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ”

ตามมาตรา ๑๒๓/๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘)

หลักการพื้นฐาน ๘ ประการ

ในการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคล ในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ

---

๑. การป้องกันการให้สินบนต้องเป็นนโยบายสำคัญจากระดับบริหารสูงสุด

๒. นิติบุคคลต้องมีการประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. มาตรการเกี่ยวกับกรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบนต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน

๔. นิติบุคคลต้องนำมาตรการป้องกันการให้สินบนไปปรับใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล

๕. นิติบุคคลต้องมีระบบบัญชีที่ดี

๖. นิติบุคคลต้องมีแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการให้สินบน

๗. นิติบุคคลต้องมีมาตรการสนับสนุนให้มีการรายงานการกระทำความผิดหรือกรณีมีเหตุน่าสงสัย

๘. นิติบุคคลต้องตรวจสอบและประเมินผลการใช้มาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นระยะ

หลักการที่ ๑: การป้องกันการให้สินบนต้องเป็นนโยบายสำคัญจากระดับบริหารสูงสุด

"หากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดไม่มีเจตนารมณ์ในการต่อต้านการให้สินบน หรือไม่เห็นด้วยกับการจัดทำมาตรการดังกล่าว นิติบุคคลก็ไม่อาจจัดทำมาตรการได้อย่างประสบผลสำเร็จ"

ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคล (ในคู่มือเล่มนี้ ให้หมายความรวมถึง คณะกรรมการบริษัท ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เจ้าของกิจการ หรือกลุ่มบุคคล/บุคคลที่เทียบเท่า) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มและสนับสนุนให้นิติบุคคลมีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะหากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดไม่มีเจตนารมณ์ในการต่อต้านการให้สินบน หรือไม่เห็นด้วยกับการจัดทำมาตรการดังกล่าว นิติบุคคลก็ไม่อาจดำเนินการจัดทำมาตรการได้อย่างประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดเป็นผู้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมภายในองค์กรในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ เรียกว่า "Tone from the Top" กล่าวคือ นโยบายของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดจะเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับผู้บริหารระดับรองลงมา จนถึงพนักงานทุกระดับภายในองค์กร

ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคลควรแสดงเจตนารมณ์ที่เข้มแข็ง ชัดเจน และเห็นได้ชัด ในการต่อต้านการให้สินบนผ่านนโยบายและการดำเนินธุรกิจ อีกทั้ง ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดควรเป็นผู้ตัดสินใจหลักในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงในการให้สินบน

■ <u>แนวปฏิบัติที่ดี</u>

บทบาทของบุคคลที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบน อาจแบ่ง ๒ หน้าที่หลัก ได้แก่

๑. <u>การสื่อสารที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ "การไม่ยอมรับอย่างสิ้นเชิง" (Zero tolerance) ต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ</u> โดยผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดควรแสดงออกถึงการต่อต้านการให้สินบนในทุกรูปแบบ ทุกเวลา โดยตรงหรือโดยอ้อม ตัวอย่างเช่น

- การกระทำและพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้อยู่ในระดับบริหารสูงสุดที่สะท้อนการต่อต้านการให้สินบน

- การมีถ้อยแถลงหรือแถลงการณ์ที่มีเนื้อความบ่งบอกถึงเจตนารมณ์ นโยบายและมาตรการในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่นิติบุคคลนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

- การสนับสนุนให้นิติบุคคลมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการให้สินบน

โดยเจตนารมณ์เหล่านี้ควรได้รับการเผยแพร่ไปยังผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ผ่านกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น การจัดอบรมพนักงาน การประชุมผู้ถือหุ้น การประชุมร่วมกับองค์กรอื่น หรือสื่อออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ การมีนโยบายและการปรับใช้มาตรการควบคุมภายในเพื่อการป้องกันการให้สินบนอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนเจตนารมณ์ของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นรูปธรรม

๒. <u>การมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดในการจัดทำและการปรับใช้มาตรการควบคุมภายในเพื่อการป้องกันการให้สินบน</u> การขับเคลื่อนมาตรการควบคุมภายในจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดในการสนับสนุนมาตรการควบคุมภายในเพื่อการป้องกันการให้สินบน อาจทำได้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น

- การกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ แนวปฏิบัติ ข้อกำหนดการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้มีการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกกิจกรรมทางธุรกิจ

- การสร้างความตระหนักรู้แก่พนักงานทุกระดับในนิติบุคคลและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมขององค์กรในการต่อต้านการให้สินบน ซึ่งบทบาทของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดอาจแตกต่างกันตามขนาดของนิติบุคคล เช่น ในองค์กรขนาดใหญ่ ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดอาจมีหน้าที่ออกนโยบายเพื่อป้องกันการให้สินบน และสั่งการให้ผู้จัดการหรือหัวหน้าแผนกในลำดับรองลงมาเป็นผู้กำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายเหล่านั้น ส่วนนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดอาจมีโอกาสกำกับดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการเพื่อการป้องกันการให้สินบนโดยตรง

- การสนับสนุนการดำเนินการที่สำคัญในการกำหนดมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบน เช่น การจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมภายในของนิติบุคคล การออกคู่มือแนวทางปฏิบัติ (Code of conduct) และการเป็นผู้ตัดสินใจในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงในการให้สินบน รวมถึงกำหนดให้มีการตรวจสอบการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามมาตรการเพื่อป้องกันการให้สินบน เป็นต้น

- การจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอกับการจัดทำมาตรการควบคุมภายในเพื่อให้การป้องกันการให้สินบนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการ โดยอาจจ้างผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาในการจัดทำและการปรับใช้มาตรการ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินในการขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

เนื่องจากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจมีความใกล้ชิดกับพนักงานอย่างทั่วถึงมากกว่านิติบุคคลขนาดใหญ่ ดังนั้น ตามหลัก “Tone from the top” ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดในนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กจึงต้องระมัดระวังการสื่อสาร การตัดสินใจ และการปฏิบัติตน เนื่องจากจะมีอิทธิพลต่อพนักงานในองค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ง่าย ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดจึงควรแสดงออกถึงเจตนารมณ์อย่างเข้มแข็ง ชัดเจน และเห็นได้ชัดในการต่อต้านการให้สินบน ผ่านการกระทำในรูปแบบต่างๆ เช่น

- การสื่อสารที่ชัดเจนถึงเจตนารมณ์ต่อต้านการให้สินบนกับพนักงาน ตลอดจนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล

- การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดทำและการปรับใช้มาตรการป้องกันการให้สินบน

- การชื่นชมพนักงานที่ปฏิเสธการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน

- การดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการป้องกันการให้สินบนของนิติบุคคล เป็นต้น

หลักการที่ ๒: นิติบุคคลต้องมีการประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

"นิติบุคคลมีโอกาสที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากน้อยต่างกัน ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้นิติบุคคลสามารถจัดทำมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพธุรกิจของตน"

เนื่องจากนิติบุคคลมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นขนาด โครงสร้าง ประเภท สถานที่ประกอบธุรกิจ และลักษณะการดำเนินธุรกิจที่มีโอกาสต้องเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้มาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนไม่สามารถกำหนดให้เป็นแบบใดแบบหนึ่งเพื่อนำไปปรับใช้กับนิติบุคคลทุกประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ (one-size-fits-all) ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้นิติบุคคลสามารถออกแบบมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจของตน

ประเภทของความเสี่ยงในการให้สินบนที่นิติบุคคลควรนำมาพิจารณา อาจเป็นความเสี่ยงที่เกิดจาก**ปัจจัยภายนอก** เช่น ลักษณะกิจกรรมทางธุรกิจของนิติบุคคลซึ่งมีโอกาสต้องติดต่อหรือเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากน้อยต่างกัน รวมทั้งสถานที่ที่นิติบุคคลประกอบธุรกิจ ประเภทและขนาดของโครงการ หรือผู้ร่วมประกอบธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ ความเสี่ยงอาจเกิดจาก**ปัจจัยภายใน** เช่น การขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคล การขาดการสื่อสารและการอบรมเกี่ยวกับการต่อต้านการให้สินบน หรือนโยบายของบริษัทในการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษ (Bonus) เป็นต้น โดยหากนิติบุคคลพิจารณาความเสี่ยงในการให้สินบนครอบคลุมความเสี่ยงทั้งสองประเภทนี้ นิติบุคคลจะสามารถจัดทำมาตรการเชิงป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในธุรกิจของตนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

ทั้งนี้ เนื่องจากความเสี่ยงในการให้สินบนของนิติบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาจากหลายสาเหตุ เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การขยายกิจการ โครงการที่ได้จัดทำที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ฯลฯ นิติบุคคลจึงควรจัดทำการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนามาตรการควบคุมภายในให้สอดคล้องกับความเสี่ยงของการให้สินบนที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง

■ แนวปฏิบัติที่ดี

เมื่อนิติบุคคลต้องการจัดทำการประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ วิธีการประเมินความเสี่ยงอาจประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. การเตรียมแผนงาน ในขั้นแรกของการจัดทำมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบน ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดควรเป็นผู้สนับสนุนให้มีการประเมินความเสี่ยงการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำมาตรการดังกล่าว บทบาทในขั้นตอนนี้รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรบุคคล ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ตลอดจนเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารแล้ว ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินความเสี่ยงจึงวางแผนงานและขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยงได้ เช่น การกำหนดแหล่งข้อมูล การออกแบบตารางที่ใช้เก็บข้อมูล หรือการกำหนดวิธีการประเมินความเสี่ยงที่อาจอยู่ในรูปแบบความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงต่ำ หรือการให้คะแนนเป็นตัวเลข เป็นร้อยละ เป็นต้น

๒. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นิติบุคคลสามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงได้จากแหล่งต่างๆทั้งจากภายในนิติบุคคลเองหรือแหล่งข้อมูลภายนอก ได้แก่ รายงานจากฝ่ายตรวจสอบภายใน บัญชีค่าใช้จ่ายต่างๆ รายงานการแจ้งเบาะแสภายในองค์กร ตัวอย่างคดีการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งรายงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศหรือท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากนี้ อาจมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การสัมภาษณ์ หรือการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการให้สินบนโดยตรง เป็นต้น

๓. การระบุความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้นิติบุคคลจะระบุความเสี่ยงการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจเกิดขึ้นกับการดำเนินธุรกิจของนิติบุคคลทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่านิติบุคคลจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงนั้นอยู่แล้วหรือไม่

ทั้งนี้ เนื่องจากการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจเกิดขึ้นได้จากหลากหลายปัจจัยและมีรูปแบบที่แตกต่างกัน การระบุความเสี่ยงจึงอาจจัดหมวดหมู่โดยระบุทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยนั้นๆ

- *ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง (Risk factor)* หมายถึง สถานการณ์ สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของนิติบุคคลที่นำไปสู่ความเสี่ยงของการให้สินบน เช่น การเข้าร่วมเสนอราคาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การขยายกิจการในพื้นที่ต่างๆ การนำเข้า-ส่งออกสินค้า นโยบายขององค์กรที่กำหนดให้พนักงานต้องทำยอดขายได้ตามเป้าหมาย เป็นต้น

- *ความเสี่ยงของการให้สินบน (Risk)* หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำที่เป็นความเสี่ยงในการให้สินบน เช่น การถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกให้จ่ายค่าอำนวยความสะดวก การให้ของขวัญและการรับรอง ตัวแทนของนิติบุคคลอาจให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ได้เป็นคู่สัญญา เป็นต้น

๔. <u>การประเมินระดับความเสี่ยง</u> เป็นการประเมินโอกาสที่อาจเกิดการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงของการให้สินบน และความร้ายแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการให้สินบนดังกล่าว

- *โอกาสที่อาจเกิดการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง* การประเมินอาจอาศัยตัวอย่างกรณีที่เคยเกิดขึ้นกับองค์กร จำนวนธุรกรรมที่ต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละกิจกรรม จำนวนบุคลากรที่กระทำการให้เกิดความเสี่ยงในการให้สินบน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบธุรกรรมหรือการดำเนินการนั้นๆ ความซับซ้อนของการดำเนินการ รวมทั้งประเพณีการดำเนินธุรกิจในพื้นที่ที่ประกอบกิจการ เป็นต้น

- *ความร้ายแรงของผลกระทบ* ครอบคลุมทั้งผลกระทบทางกฎหมาย การเงิน และชื่อเสียง เช่น มูลค่าโทษปรับจากการกระทำความผิด โอกาสในการสูญเสียพนักงานและลูกค้า เป็นต้น

เมื่อได้ประเมินข้อมูลทั้งสองประการข้างต้นแล้วจึงนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ว่าความเสี่ยงของการให้สินบนที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆของนิติบุคคลมากน้อยเพียงใด โดยอาจแบ่งเป็นความเสี่ยงระดับสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงต่ำ หรือการให้คะแนนเป็นตัวเลข

๕. <u>การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่มีอยู่ และการประเมินความเสี่ยงที่คงเหลือ</u> เมื่อมีการระบุและประเมินความเสี่ยงทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นกับนิติบุคคลแล้ว ในขั้นตอนนี้นิติบุคคลจะพิจารณาถึงมาตรการที่มีอยู่แล้วซึ่งสามารถลดความเสี่ยงในกิจกรรมนั้นๆมาระบุไว้ในตารางบันทึกข้อมูลเดียวกัน โดยระบุว่า**มาตรการที่มีอยู่มีอะไรบ้าง มีประสิทธิภาพมาก ปานกลาง น้อย และนิติบุคคลยังมีความเสี่ยงของการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละกิจกรรมเหลืออยู่มากน้อยเพียงใด** เช่น นิติบุคคลมีความเสี่ยงสูงที่พนักงานขายสินค้าจะเลี้ยงรับรองเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมุ่งหวังประโยชน์ทางธุรกิจ แต่นิติบุคคลมีคู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดี มีการอบรมพนักงานในเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ มีช่องทางการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูง ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจากเหตุการณ์นี้จึงอยู่ในระดับต่ำ

๖. <u>การนำข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยงไปจัดทำมาตรการป้องกันการให้สินบนที่เหมาะสมและการรายงานผล</u> เมื่อนิติบุคคลทราบความเสี่ยงที่เหลือแล้ว ควรนำมาพิจารณาว่าต้องพัฒนามาตรการป้องกันการให้สินบนในเรื่องใดเพิ่มเติมหรือไม่ และควรจะให้ความสำคัญในการพัฒนาเรื่องใดเป็นอันดับก่อน-หลัง

นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงควรมีการบันทึกไว้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ซึ่งนอกจากตารางที่ใช้บันทึกข้อมูลทั้งหมดจากกระบวนการข้างต้นแล้ว การรายงานผลการประเมินความเสี่ยงอาจใช้

ฮีทแมพ (Heatmap) เพื่อให้มองเห็นภาพได้ชัดขึ้น ตลอดจนการทำสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) เพื่อให้ผู้บริหารได้รับทราบถึงความเสี่ยงขององค์กรเกี่ยวกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวางนโยบายที่สำคัญขององค์กรต่อไป

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

สำหรับนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) สามารถมีความเสี่ยงในการให้สินบนเช่นเดียวกับนิติบุคคลขนาดใหญ่ อีกทั้งผลกระทบจากการให้สินบนต่อนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กไม่จำเป็นว่าจะรุนแรงน้อยกว่านิติบุคคลขนาดใหญ่เสมอไป ดังนั้น จึงควรมีการประเมินความเสี่ยงเช่นเดียวกันเพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจของตน อีกทั้งการประเมินความเสี่ยงยังช่วยให้นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดทางทรัพยากรบุคคลและการเงิน สามารถเลือกที่จะให้ความสำคัญในการจัดการกับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงที่นำไปสู่การให้สินบน

ทั้งนี้ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงรวมถึงเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงที่เพียงพอและเหมาะสมกับขนาดของกิจการและทรัพยากรที่ตนมีอยู่อย่างจำกัด เช่น การเลือกใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบสูง ปานกลาง ต่ำ แทนการให้คะแนนเป็นตัวเลข

นอกจากนี้ ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์อาจศึกษาจากการบันทึกข้อมูลการประเมินความเสี่ยงจากสื่อสาธารณะ ตลอดจนขอคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งรับผิดชอบกำกับดูแลนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก อีกทั้ง นิติบุคคลในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกันหรือประกอบธุรกิจในพื้นที่เดียวกันอาจรวมตัวเพื่อร่วมปรึกษาแนวทางเกี่ยวกับการจัดทำการประเมินความเสี่ยง

ข้อสังเกต: การประเมินความเสี่ยงอาจเป็นหนึ่งในเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญสำหรับผู้บังคับใช้กฎหมายในการวินิจฉัยเมื่อเกิดกรณีการให้สินบนว่านิติบุคคลมีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนที่เหมาะสมหรือไม่ เช่น ในกิจกรรมที่นิติบุคคลประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยงสูงในการให้สินบน แต่นิติบุคคลมิได้จัดสรรทรัพยากร ความใส่ใจ และจัดทำมาตรการควบคุมภายในที่เข้มงวดเพียงพอกับความเสี่ยงหากเกิดการให้สินบนในกิจกรรมนั้น แม้นิติบุคคลจะอ้างว่าตนมีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบน แต่มาตรการควบคุมภายในดังกล่าวไม่เหมาะสมกับความเสี่ยงของตน นิติบุคคลก็อาจมีความรับผิดได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการอ้างเพียงแค่ว่าตนมีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนไม่อาจทำให้นิติบุคคลพ้นความรับผิด แต่สิ่งสำคัญคือมาตรการดังกล่าวต้องมีความเหมาะสมกับความเสี่ยงในการให้สินบนของแต่ละนิติบุคคลด้วย

หลักการที่ ๓: มาตรการเกี่ยวกับกรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบนต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน

"ค่าอำนวยความสะดวก ของขวัญ ค่ารับรอง การบริจาค ฯลฯ อาจมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบน นิติบุคคลจึงต้องกำหนดรายละเอียด รวมทั้งขั้นตอนการอนุมัติ และตรวจสอบเกี่ยวกับกรณีเหล่านี้อย่างชัดเจน"

กรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งนิติบุคคลควรกำหนดมาตรการให้มีรายละเอียดชัดเจน ได้แก่ ค่าอำนวยความสะดวก ของขวัญ ค่ารับรอง การบริจาคเพื่อการกุศลและเพื่อพรรคการเมือง เป็นต้น เนื่องจากกรณีเหล่านี้ยากต่อการพิจารณาว่าเป็นเพียงการให้ตามประเพณี วัฒนธรรม และมารยาททางสังคม หรือเป็นสินบน

■ <u>แนวปฏิบัติที่ดี</u>

เมื่อนิติบุคคลกำหนดมาตรการสำหรับกรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรพิจารณาหลักเกณฑ์ เช่น

- นิติบุคคลควรศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีที่มีความเสี่ยงสูงต่างๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับกฎหมายที่ใช้บังคับกับนิติบุคคลและความเสี่ยงของธุรกิจ เช่น กรณีนิติบุคคลมีบริษัทแม่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งอาจมีการนำมาตรการป้องกันการให้สินบนของบริษัทแม่มาปรับใช้ โดยอาจมีกฎหมาย วัฒนธรรม และมาตรฐานในกรณีค่าใช้จ่ายเหล่านี้แตกต่างจากประเทศไทย เช่น มูลค่าของของขวัญหรือค่ารับรองที่สามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือความชอบด้วยกฎหมายของค่าอำนวยความสะดวก เป็นต้น ในกรณีนี้ นิติบุคคลจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับใช้ให้เหมาะสมการดำเนินธุรกิจของตน

- นิติบุคคลควรจัดทำมาตรการเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อความชัดเจนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

o นิติบุคคลควรให้คำนิยามของค่าใช้จ่ายดังกล่าว และมีรายละเอียด หรือยกตัวอย่างกรณีที่นิติบุคคลอนุญาตให้ใช้จ่ายได้ เช่น นิติบุคคลอาจจำกัดค่าใช้จ่ายที่อนุญาตให้ใช้เพื่อการเลี้ยงรับรอง จำนวนครั้ง หรือระบุหลักเกณฑ์พิจารณาความเหมาะสมสำหรับค่ารับรอง เป็นต้น ตลอดจนเน้นย้ำว่าค่าใช้จ่ายเหล่านี้ต้องไม่ได้เป็นการจ่ายเพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือการตัดสินใจใดๆเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของนิติบุคคล

นอกจากนี้ ถ้านิติบุคคลต้องการห้ามไม่ให้มีการใช้ค่าใช้จ่ายเหล่านั้น นิติบุคคลควรระบุเป็นข้อห้ามให้ชัดเจน เช่น นิติบุคคลห้ามพนักงานให้ของขวัญใดๆ หรือเลี้ยงรับรองแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ นิติบุคคลห้ามพนักงานจ่ายค่าอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการบริจาคเพื่อพรรคการเมือง เป็นต้น

o นิติบุคคลควรจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเรื่องที่มีความเสี่ยงสูง ได้แก่ ค่าอำนวยความสะดวก ของขวัญ ค่ารับรอง การบริจาคเพื่อการกุศลและเพื่อพรรคการเมือง เป็นต้น โดยให้มีขั้นตอนการขออนุมัติก่อนดำเนินการ มีการอนุมัติการจ่ายเงินและบันทึกบัญชีสำหรับค่าใช้จ่ายดังกล่าว และมีขั้นตอนการแจ้งเบาะแสต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กรณีพบการเรียกรับสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากนี้ นิติบุคคลควรมีขั้นตอนการรายงาน การควบคุมและตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายของนิติบุคคลและไม่ได้เป็นไปเพื่อการให้สินบน เช่น หากพนักงานจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเหล่านี้ จะต้องรายงานและขออนุมัติจากใคร รายละเอียดที่จะต้องรายงานมีอะไรบ้าง เป็นต้น โดยผู้บริหารของนิติบุคคลควรมีบทบาทในการอนุมัติหรือตรวจสอบการใช้ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ด้วย

- นิติบุคคลควรมีการสื่อสารนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น ขั้นตอนการขออนุญาต ขั้นตอนการรายงาน รวมทั้งวิธีปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธเมื่อถูกเรียกรับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรภายในองค์กรและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลทั้งหมดได้รับทราบ และนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งต้องเป็นสื่อที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้และเข้าใจได้ง่าย

- นิติบุคคลควรมีการบันทึกค่าใช้จ่ายให้ชัดเจนตามความเป็นจริง เพื่อป้องกันการปกปิดการให้สินบน แม้จะจ่ายค่าใช้จ่ายเหล่านั้นไปโดยสุจริตก็ไม่ควรนำมาบันทึกในค่าใช้จ่ายประเภทอื่น เช่น ในการบริจาคควรระบุผู้รับให้ชัดเจน หรือในการบันทึกค่ารับรองก็ไม่ควรบันทึกว่าเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการอบรม หรือค่าที่ปรึกษา

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

สำหรับนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ก็สามารถปรับใช้แนวปฏิบัติที่ดีข้างต้นได้ โดยผู้บริหารของนิติบุคคลควรกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เพื่อเตรียมการสำหรับพนักงานภายในองค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล หากถูกเรียกรับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งอาจแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหาทางออกร่วมกับนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอื่นๆ

กรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบน

ค่าอำนวยความสะดวก (Facilitation Payments)

หลักการสากลได้ให้คำนิยามของ "ค่าอำนวยความสะดวก" ว่าหมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการตามกระบวนการ หรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องอาศัยดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นการกระทำอันชอบด้วยหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรวมทั้งเป็นสิทธิที่นิติบุคคลพึงจะได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว เช่น การขอใบอนุญาต การขอหนังสือรับรอง และการได้รับการบริการสาธารณะ เป็นต้น[๖]

อย่างไรก็ดี ในส่วนของนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย นิติบุคคล***ไม่ควร***จ่ายค่าอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าในกรณีใดๆ**อย่างเด็ดขาด** และควรมีการสื่อสารที่ชัดแจ้งถึงข้อห้ามดังกล่าวให้บุคลากรภายในองค์กรและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลรับรู้รับทราบทั่วกัน เพราะการกระทำดังกล่าวมีความเสี่ยงสูงมากที่จะกลายเป็นการให้สินบน ทั้งนี้ หากนิติบุคคลปฏิเสธการจ่ายค่าอำนวยความสะดวกก็จะช่วยลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจ สนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างโปร่งใส รวมทั้งเกิดการแข่งขันทางธุรกิจที่เท่าเทียม

นอกจากนี้ นิติบุคคลต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย หรือนิติบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลต่างประเทศ ควรศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายของประเทศที่เกี่ยวข้องกับตนอย่างละเอียด เนื่องจากกรณีค่าอำนวยความสะดวกมีความเห็นที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ที่เห็นได้ชัดคือ กฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นการทุจริตข้ามชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ The US Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) ที่กำหนดนิยามและหลักเกณฑ์ของค่าอำนวยความสะดวกไว้โดยเฉพาะซึ่งไม่ถือว่าเป็นการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศตามกฎหมายดังกล่าว[๗] ในทางตรงกันข้าม กฎหมายต่อต้านการให้สินบนของสหราชอาณาจักร หรือ The UK Bribery Act เห็นว่าค่าอำนวยความสะดวกเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ชอบด้วย

---

[๖] อ้างอิงนิยามจาก International Chamber of Commerce, "Rules on Combating Corruption",๒๐๑๑, article ๖ และ UNODC "An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide",๒๐๑๓, หน้า ๓๙

[๗] 15 USC §78 dd-2(B)(b) The US Foreign Corrupt Practices Act ภายใต้กฎหมายดังกล่าว ไม่ถือว่าค่าอำนวยความสะดวกเป็นสินบน ในกรณีที่เป็นการตอบแทนหน้าที่ประจำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดูรายละเอียดเพิ่มเติม "A Resource Guide to the US Foreign Corrupt Practices Act", The Criminal Division of the US Department of Justice and the Enforcement Division of the US Securities and Exchange Commission,๒๐๑๒, หน้า ๒๕

กฎหมาย[๔] ตลอดจนมาตรฐานสากลก็พยายามผลักดันให้ค่าอำนวยความสะดวกเป็นค่าใช้จ่ายที่มิชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกันเนื่องจากเห็นว่าค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ[๕]

ค่ารับรอง (Hospitality Expenditures) และของขวัญ (Gifts)

ค่ารับรองและของขวัญเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของนิติบุคคลเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีหรือในบางโอกาสถือเป็นการแสดงออกของมารยาททางสังคม ซึ่งค่ารับรอง อาจรวมถึงค่าที่พัก ค่าโดยสารสำหรับการเยี่ยมชมสถานที่ประกอบการ หรือการศึกษาดูงาน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนของขวัญอาจอยู่ในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เงิน สินค้า บริการ บัตรกำนัล เป็นต้น อย่างไรก็ดี ค่าใช้จ่ายเหล่านี้อาจถือเป็นสินบนหากเป็นการให้เพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ และบ่อยครั้งมักถูกปกปิดในทางบัญชีในรูปแบบของค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการอบรม ค่าที่ปรึกษา หรือค่าใช้จ่ายเพื่อการส่งเสริมด้านการตลาด เป็นต้น

สำหรับมูลค่าของค่ารับรองและของขวัญที่นิติบุคคลสามารถให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น กฎหมายไทยไม่ได้มีการจำกัดมูลค่าอย่างชัดเจน อย่างไรก็ดี นิติบุคคลควรพิจารณาปัจจัยต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นการให้ตามธรรมเนียมทางธุรกิจโดยสุจริตอย่างแท้จริง เช่น

- ไม่มีเจตนาเป็นการใช้จ่ายเพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล

- มูลค่าหรือราคาควรสะท้อนความสมเหตุสมผลและใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เช่น หากนิติบุคคลสนับสนุนการศึกษาดูงานในต่างประเทศ จะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานอย่างแท้จริง มิใช่เพื่อการท่องเที่ยวหรือเพื่อความบันเทิง ตลอดจนไม่สนับสนุนค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัวของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น

- ช่วงเวลาหรือความบ่อยครั้งในการให้อาจสะท้อนเจตนาของการให้สินบน เช่น การเลี้ยงรับรองเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงที่มีการแข่งขันประกวดราคา

- มีการบันทึกค่าใช้จ่ายตามที่ได้ใช้จ่ายจริงและควรมีใบเสร็จหรือหลักฐานรับรอง

---

[๔] ย่อหน้าที่ ๔๔ ของ The UK Bribery Act 2010 Guidance (2011) อธิบายว่าค่าอำนวยความสะดวกอาจนำไปสู่ความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม Section 6 และความผิดสำหรับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องตาม Section 7 ของ The UK Bribery Act

[๕] ข้อ VI. จากคำแนะนำของ OECD "Recommendation on the Council for Further Combating Bribery of foreign Public Officials in International Business Transactions", OECD , 2009

นอกจากนี้ นิติบุคคลอาจศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ควบคู่กับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นฝ่ายผู้รับสามารถรับได้โดยชอบด้วยกฎหมายตามธรรมจรรยา นั่นคือ การรับตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม หรือมารยาททางสังคม[๖] ซึ่งในที่นี้ นิติบุคคลอาจใช้พิจารณาประกอบการกำหนดแนวทางการจ่ายค่ารับรองและการให้ของขวัญแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้

การบริจาคเพื่อการกุศลและการบริจาคเพื่อพรรคการเมือง

การบริจาคเพื่อการกุศลอาจเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของนิติบุคคล แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นช่องทางให้เกิดการให้สินบนได้ เช่น การบริจาคในกิจกรรมการกุศลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้จัดโดยมีเจตนาจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อผลประโยชน์ในทางมิชอบแก่นิติบุคคลของตน อย่างไรก็ดี เช่นเดียวกับกรณีค่าใช้จ่ายที่มีความเสี่ยงสูงอื่นๆ กฎหมายไทยมิได้จำกัดมูลค่าของการบริจาคสำหรับนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ให้ อย่างไรก็ดี นิติบุคคลควรพิจารณามาตรการต่อไปนี้ เช่น

- เจตนาของนิติบุคคลผู้บริจาคเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าการบริจาคเป็นการกระทำเพื่อปกปิดการให้สินบนหรือไม่

- การตรวจสอบสถานะของผู้รับบริจาค โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้รับบริจาคหรือองค์กรมีความเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเองโดยตรง หรือเป็นบุคคลใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งตรวจสอบวัตถุประสงค์และการดำเนินการขององค์กรที่ควรมีความโปร่งใสเช่นเดียวกัน

- การบันทึกข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้องตามความเป็นจริง

---

[๖] พิจารณา มาตรา ๑๐๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓ ให้นิยาม "การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา" หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือบุคคลที่ให้กันในโอกาสต่างๆโดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม ซึ่งในคู่มือเล่มนี้จะหมายรวมถึงค่ารับรองและค่าของขวัญ

ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวมีการกำหนดมูลค่าและขั้นตอนปฏิบัติการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ไว้ในข้อ ๕,๖,๗ กล่าวโดยสรุปคือค่ารับรองและค่าของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต้องไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท แต่มีกรณีที่เป็นข้อยกเว้นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีราคาหรือมูลค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ได้แก่ กรณีที่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากต่างประเทศ หรือมีความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ซึ่งข้อยกเว้นทั้ง ๒ กรณีนี้ต้องได้รับการอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

ส่วนการบริจาคเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของพรรคการเมืองอาจเป็นการจูงใจผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนิยามของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒[๗] ซึ่งแม้ว่ากฎหมายไทยจะไม่ได้ห้ามนิติบุคคลบริจาคเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง แต่นิติบุคคลยังอาจศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องที่กำหนดการรับบริจาคของพรรคการเมือง เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกฎหมายดังกล่าวจำกัดพรรคการเมืองในกรณีรับบริจาคจากนิติบุคคล ทั้งมูลค่าการรับบริจาค รวมทั้งคุณสมบัติของนิติบุคคลที่พรรคการเมืองสามารถรับบริจาคได้[๘]

---

[๗] มาตรา ๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

[๘] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๓ การบริจาคแก่พรรคการเมือง

หลักการที่ ๔: นิติบุคคลต้องนำมาตรการป้องกันการให้สินบนไปปรับใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล

"นอกจากมาตรการป้องกันการให้สินบนของนิติบุคคลจะต้องปรับใช้กับบุคลากรภายในนิติบุคคลเองแล้ว ยังอาจต้องปรับใช้กับบุคคลภายนอกผู้มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลด้วย"

เมื่อเกิดการขยายตัวทางธุรกิจ นิติบุคคลอาจมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับบุคคลอื่นๆเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจอาศัยบุคคลเหล่านี้ให้กระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคล บุคคลเหล่านี้หมายรวมถึง บริษัทในเครือ กิจการร่วมค้า ตัวแทน ที่ปรึกษา ตัวกลางอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งหากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลเหล่านี้ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล นิติบุคคลอาจมีความรับผิดด้วย ดังนั้น นิติบุคคลควรปรับใช้มาตรการป้องกันการให้สินบนให้ครอบคลุมการดำเนินการของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล แม้ว่าในบางกรณี นิติบุคคลอาจไม่มีอำนาจควบคุมเพียงพอที่จะปรับใช้มาตรการป้องกันการให้สินบนของตนเองกับบุคคลเหล่านั้น แต่นิติบุคคลก็ควรพยายามอย่างดีที่สุด (Best efforts)ให้อีกฝ่ายปรับใช้มาตรการที่มีมาตรฐานเทียบเท่ากัน

"ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล" ตามหลักการข้อนี้ มุ่งเน้นไปที่ ผู้ที่ร่วมทำธุรกิจหรือกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคล หรือบุคคลที่นิติบุคคลมีอำนาจควบคุม โดยนิติบุคคลอาจมีโอกาสต้องร่วมรับผิด<u>หากบุคคลเหล่านั้นให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ "เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล"</u> ยกตัวอย่างเช่น หากลูกค้าเพียงนำสินค้าหรือบริการของนิติบุคคลไปเป็นสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเป็นการให้เพื่อประโยชน์ของลูกค้าเอง ไม่ใช่เพื่อนิติบุคคล นิติบุคคลก็จะไม่ต้องร่วมรับผิดด้วย

ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล อาจประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน[๕] หรือบุคคลใดที่นิติบุคคลมีอำนาจควบคุมในลักษณะเดียวกัน

บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนิติบุคคลซึ่งเป็นบริษัทแม่ ซึ่งในกรณีทั่วไปมีอำนาจควบคุมในการดำเนินกิจการ การตัดสินใจ ออกคำสั่ง อนุมัติธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนกำหนดผู้บริหารของบริษัทในเครือ หากนิติบุคคลมีอำนาจควบคุมเช่นนี้ ควรพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้ ได้แก่

- นิติบุคคลซึ่งเป็นบริษัทแม่ควรกำหนดให้บริษัทในเครือปรับใช้มาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเช่นเดียวกับของตน

- พิจารณาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการป้องกันการให้สินบน ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรบุคคลและการเงินให้เพียงพอในการจัดทำมาตรการดังกล่าว เช่น จัดให้มีบุคลากรจากบริษัทแม่ให้ความช่วยเหลือในการอบรมแนวปฏิบัติในการป้องกันการให้สินบนและมีการประเมินผลส่งไปยังบริษัทแม่

- มีบทบาทในการตรวจสอบทางบัญชีของบุคคลเหล่านี้

- จัดให้มีช่องทางรายงานการให้สินบนที่เชื่อมต่อไปยังบริษัทแม่ เพื่อเป็นการป้องกันกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้บริหารของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือ ฯลฯ

---

[๕] มาตรา ๓๙ แห่งประมวลรัษฎากร ได้ให้ความหมายของ "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน " ว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งแต่สองนิติบุคคลขึ้นไปซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนในนิติบุคคลหนึ่ง เป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่ง

(๒) ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในนิติบุคคลหนึ่งมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่งมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด

(๓) นิติบุคคลหนึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด หรือ

(๔) บุคคลเกินกว่ากึ่งจำนวนกรรมการหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจจัดการในนิติบุคคลหนึ่ง เป็นกรรมการหรือเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจจัดการในอีกนิติบุคคลหนึ่ง

๒. กิจการร่วมค้า (Joint Venture)[๓๐]

กิจการร่วมค้าเป็นการร่วมดำเนินธุรกิจของผู้ร่วมกิจการสองฝ่ายขึ้นไป โดยอาจมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ร่วมกิจการหรือไม่ก็ได้ หากนิติบุคคลต้องการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจการร่วมค้าที่ดำเนินการอยู่แล้วหรือต้องการริเริ่มกิจการดังกล่าว นิติบุคคลควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบสถานะของผู้ร่วมกิจการ

- กำหนดในสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีการจัดทำมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบน ซึ่งหากนิติบุคคลเป็นผู้ลงทุนหลักหรือมีอำนาจควบคุม นิติบุคคลก็จะสามารถต่อรองให้มีการปรับใช้มาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในกิจการร่วมค้าได้ แต่ในกรณีที่ไม่มีอำนาจควบคุมหลัก นิติบุคคลควรกระทำการใดๆเพื่อสนับสนุนให้มีการปรับใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจให้มีความโปร่งใสเพื่อแสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่ในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. ตัวแทน ที่ปรึกษา ตัวกลางอื่นๆ

ตัวแทน ที่ปรึกษา หรือตัวกลางอื่นๆอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งช่วยเหลือนิติบุคคลในการดำเนินธุรกิจ เช่น การขาย การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ ด้านกฎหมายหรือบัญชี การดำเนินการขอใบอนุญาต เป็นต้น โดยการกระทำดังกล่าวได้กระทำเพื่อหรือในนามของนิติบุคคล นิติบุคคลจึงอาจมีความรับผิดจากการให้สินบนของบุคคลเหล่านี้ อีกทั้งในหลายกรณีนิติบุคคลใช้บุคคลเหล่านี้เป็นช่องทางในการส่งผ่านสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ แม้นิติบุคคลอาจไม่มีอำนาจควบคุมบุคคลเหล่านี้โดยตรง แต่ก็ควรพิจารณาการกำหนดมาตรการป้องกันการให้สินบนเพื่อปรับใช้กับบุคคลเหล่านี้ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบสถานะ

■ แนวปฏิบัติที่ดี

นอกจากข้อสังเกตเกี่ยวกับการปรับใช้มาตรการกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลตามที่กล่าวมาข้างต้น นิติบุคคลอาจพิจารณานำแนวทางต่อไปนี้ไปปรับใช้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความสัมพันธ์หรืออำนาจควบคุมระหว่างนิติบุคคลและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจ เช่น

---

[๓๐] มาตรา ๓๙ ตามประมวลรัษฎากร ได้ให้ความหมายของ "กิจการร่วมค้า" ว่าเป็นกิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น

- การตรวจสอบสถานะ (Due diligence) ในการเลือกผู้ที่จะร่วมประกอบธุรกิจ นิติบุคคลควรตรวจสอบสถานะของอีกฝ่ายในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการระบุถึงปัญหาที่มีอยู่และความเสี่ยงในการให้สินบนที่อาจเกิดขึ้นได้จากบุคคลเหล่านั้น โดยการตรวจสอบสถานะจะมีความละเอียดมากน้อยเพียงใดอาจขึ้นกับความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจเกิดจากการกระทำของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งการตรวจสอบสถานะอาจครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ เช่น

- สถานะทั้งในทางกฎหมายและทางการเงินเป็นอย่างไร
- ผู้บริหารหรือหุ้นส่วนหลักเป็นใคร หรือมีความเกี่ยวข้องทางใดทางหนึ่งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่
- ผู้บริหารยึดมั่นต่อนโยบายในการต่อต้านการให้สินบนหรือไม่
- มีประวัติการดำเนินธุรกิจหรือชื่อเสียงในด้านความโปร่งใสอย่างไรในกลุ่มธุรกิจประเภทนั้น มีความน่าเชื่อถือเพียงใด
- มีนโยบายในการต่อต้านการให้สินบนอย่างไร เป็นต้น

- ขอคำมั่นในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก่อนเข้าทำธุรกิจ นิติบุคคลอาจขอให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจให้คำมั่น (commitment) เป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมาตรการควบคุมภายในของนิติบุคคลในการต่อต้านการให้สินบน หรือมีการปรับใช้มาตรการของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจเองซึ่งมีมาตรฐานที่เทียบเท่า เพื่อเป็นการยืนยันถึงความเข้าใจและเจตนารมณ์ที่มีร่วมกัน

- ให้การสนับสนุนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจในการดำเนินการตามมาตรการของนิติบุคคล นิติบุคคลอาจมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่อให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจทั้งหมดเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรการควบคุมภายในได้อย่างถูกต้องอีกด้วย เช่น การจัดช่องทางให้คำปรึกษา การฝึกอบรม เป็นต้น

- มีการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นิติบุคคลจึงควรตรวจสอบการดำเนินงาน (monitor) ของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ โดยการตรวจสอบอาจครอบคลุมถึงการดำเนินการเป็นไปตามนโยบายและมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนหรือไม่ และความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอย่างไร เพื่อนิติบุคคลจะได้ดำเนินการแก้ไขการกระทำที่มีความเสี่ยงนำไปสู่การให้สินบนได้อย่างรวดเร็วและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

- มีมาตรการจูงใจให้ปฏิบัติตามหรือลงโทษกรณีที่มีฝ่าฝืนมาตรการป้องกันการให้สินบน นิติบุคคลอาจพิจารณาที่จะให้การสนับสนุนแก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจ หากบุคคลเหล่านั้นปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการให้สินบนและดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส เช่น การต่อสัญญา การให้โอกาสทางธุรกิจในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

ในทางตรงกันข้าม หากพบว่าผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจฝ่าฝืนข้อตกลงในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมภายใน หรือมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงจะนำไปสู่การให้สินบนและไม่ดำเนินการแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด นิติบุคคลอาจพิจารณานำแนวทางการลงโทษทางธุรกิจต่างๆ มาใช้แก่บุคคลนั้น เช่น การเลิกสัญญา การไม่ต่อสัญญาด้วย การตัดโอกาสทางธุรกิจ ฯลฯ

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

ในกรณีของนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) การนำมาตรการไปปรับใช้กับการดำเนินการของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจนั้นมีความสำคัญเช่นเดียวกันกับนิติบุคคลขนาดใหญ่ แต่ข้อจำกัดด้านขนาดของกิจการและอำนาจต่อรองทางธุรกิจที่น้อยกว่า บางมาตรการอาจเป็นทางเลือกที่ไม่สามารถทำได้ เช่น การมีบทลงโทษโดยการเลิกสัญญา หรือการเรียกให้มีการให้คำมั่น อย่างไรก็ดี นิติบุคคลอาจพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้

- การตรวจสอบสถานะ (due diligence) ของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับตน โดยนิติบุคคลที่ไม่มีความเชี่ยวชาญอาจพิจารณาจ้างที่ปรึกษาภายนอกเพื่อทำการประเมินความเสี่ยง

- เนื่องจากนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กมักอยู่ในสถานะตัวแทนหรือเป็นผู้ที่อยู่ใต้อำนาจการควบคุมของนิติบุคคลขนาดใหญ่ต่างๆ ทำให้เป็นฝ่ายที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมภายในของนิติบุคคลขนาดใหญ่เหล่านั้น ในกรณีเช่นนี้ ก็สามารถจัดอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวร่วมกันได้

- การเข้าร่วมในแนวปฏิบัติร่วม (Collective action) กับนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอื่นอาจช่วยลดภาระหรือค่าใช้จ่ายในการจัดทำมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนของตน

ข้อสังเกต : สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างนิติบุคคลกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจซึ่งเกิดขึ้นก่อนมาตรา ๑๒๓/๕ มีผลบังคับใช้ อาจมิได้มีการกำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐกันไว้ในขณะนั้น อย่างไรก็ดี นิติบุคคลควรพิจารณาการนำมาตรการดังกล่าวไปปรับใช้เท่าที่จะสามารถทำได้ โดยอาจมีการทำข้อตกลงเพิ่มเติมในการปรับใช้มาตรการหรือการเพิ่มบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินการ เป็นต้น

หลักการที่ ๕: นิติบุคคลต้องมีระบบบัญชีที่ดี

"การมีระบบบัญชีที่ถูกต้อง โปร่งใส และมีการตรวจสอบที่เป็นอิสระ จะช่วยป้องกันไม่ให้มีการปกปิดค่าใช้จ่ายที่ใช้เป็นสินบนได้"

ในการดำเนินธุรกิจ บ่อยครั้งที่ระบบบัญชีที่ซับซ้อนได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปกปิดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน ดังนั้น การจัดให้มีหรือพัฒนาระบบบัญชีที่มีความถูกต้องแม่นยำและมีความโปร่งใส รวมถึงมีกลไกการตรวจสอบเพื่อควบคุมระบบการรายงานทางการเงินที่ดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยสำคัญของมาตรการควบคุมภายในของนิติบุคคลเพื่อป้องกันการให้สินบนที่มีประสิทธิภาพ

การมีระบบบัญชีที่ดีควรเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบาย โดยผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคลต้องให้ความสำคัญต่อการมีระบบบัญชีที่เป็นไปตามหลักความถูกต้อง ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ และมีบทบาทในการตรวจสอบรายงานทางการเงินของนิติบุคคล เพื่อจะได้ทราบถึงความผิดปกติทางการเงิน

นอกจากนี้ ในขั้นตอนของการตรวจสอบ รวมถึงการจัดทำรายงานทางการเงินประจำปี นิติบุคคลควรมีการวางแผนและกระบวนการตรวจสอบบัญชีภายในกิจการ (internal audit) รวมทั้งการตรวจสอบบัญชีภายนอกกิจการ (external audit) ที่สอดคล้องกับระบบต่อต้านการให้สินบนของนิติบุคคล

■ <u>แนวปฏิบัติที่ดี</u>

นิติบุคคลอาจพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้เพื่อจัดทำระบบบัญชีที่ดีและสามารถป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- รายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตลอดจนการทำธุรกรรมต่างๆของบริษัทต้องมีการบันทึกอย่างถูกต้องและแม่นยำในบัญชีและบันทึกต่างๆของนิติบุคคล โดยมีรายละเอียดและหลักฐานประกอบ รวมทั้งมีการบันทึกตามลำดับเวลาที่ถูกต้อง

- ห้ามมิให้นิติบุคคลบันทึกรายการนอกบัญชี (off-the-book record) เพราะค่าใช้จ่ายที่ถูกบันทึกนอกบัญชีเหล่านั้นมักไม่สามารถตรวจสอบได้ในรายงานทางการเงินของนิติบุคคล ทำให้สุ่มเสี่ยงต่อการปกปิดการให้สินบน

- บัญชีและบันทึกต่างๆของนิติบุคคล ไม่ว่าจะถูกจัดเก็บในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ควรได้รับการเก็บรักษาเพื่อป้องกันการถูกเปลี่ยนแปลงหรือทำลายไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา รวมทั้งไม่ควรถูกทำลายก่อนที่จะสิ้นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อป้องกันการปกปิดหลักฐานการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ธุรกรรมต่างๆควรมีการบันทึกอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์

- มีการคัดเลือกผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระ เป็นกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในความเสี่ยงและกิจกรรมต่างๆภายใต้การดำเนินกิจการของนิติบุคคล รวมทั้งกำหนดให้มีการรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- นิติบุคคลควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบบัญชีที่เป็นอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบโดยผู้รับผิดชอบภายในนิติบุคคลเองหรือตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอิสระ รวมทั้งสนับสนุนมิให้นำรายจ่ายที่เกิดจากการให้สินบนมาหักเป็นค่าใช้จ่าย

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ควรตระหนักถึงความสำคัญและจัดให้มีระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพและได้สัดส่วนเหมาะสมกับการประกอบธุรกิจ รวมทั้งมีนโยบายและกระบวนการสำหรับการลงบันทึกและบัญชีที่ชัดเจนเช่นเดียวกับนิติบุคคลขนาดใหญ่ อย่างไรก็ดี ด้วยขนาดของกิจการที่มีขนาดเล็กกว่านิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กจึงอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบเนื่องจากความซับซ้อนและจำนวนของบุคลากรและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจที่น้อยกว่า ทำให้ง่ายแก่การตรวจสอบ

นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้ เช่น

- จัดทำระบบบัญชีมุ่งเน้นที่ความเสี่ยงเป็นสำคัญ (risk-based approach)

- มอบหมายให้ผู้บริหารคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบระบบบัญชีโดยจัดให้มีการตรวจสอบเป็นระยะ ซึ่งอาจมีส่วนช่วยในการประหยัดค่าใช้จ่ายของนิติบุคคล

- พิจารณาการใช้ระบบบัญชีอย่างง่ายสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ของกรมสรรพากร ซึ่งต้องการส่งเสริมให้นิติบุคคลจัดทำบัญชีชุดเดียว

หลักการที่ ๖: นิติบุคคลต้องมีแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการให้สินบน

"เจตนารมณ์ในการต่อต้านการให้สินบนสามารถสะท้อนอยู่ในทุกขั้นตอนของการบริหารทรัพยากรบุคคล"

การบริหารทรัพยากรบุคคลที่ดีเป็นส่วนสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการให้สินบนภายในองค์กร นิติบุคคลต้องมีการผลักดันบุคลากรภายในองค์กรให้มีความตระหนักรู้และร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนของนิติบุคคล โดยเจตนารมณ์ในการต่อต้านการให้สินบนสามารถสะท้อนอยู่ในทุกขั้นตอนของหลักการบริหารทรัพยากรบุคคล นับตั้งแต่การจ้างงาน การเลื่อนตำแหน่ง การประเมินผลงาน การให้ค่าตอบแทน ตลอดจนการจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรให้รับทราบและปฏิบัติตามมาตรการของนิติบุคคลได้อย่างถูกต้อง

■ แนวปฏิบัติที่ดี

นิติบุคคลอาจคำนึงถึงแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมมาตรการป้องกันการให้สินบนของนิติบุคคลเอง

- การจ้างบุคคลเข้าทำงาน นิติบุคคลควรศึกษาประวัติของบุคคลนั้น และมีวิธีการคัดเลือกบุคคลที่พร้อมจะยึดมั่นในเจตนารมณ์ต่อต้านการให้สินบนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของนิติบุคคล ทั้งนี้ ในสัญญาจ้างงานควรกำหนดให้ผู้ถูกว่าจ้างต้องปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบต่างๆของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการให้สินบน

- เมื่อมีการละเมิดนโยบายหรือกฎเกณฑ์ว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบน นิติบุคคลควรมีกระบวนการที่เหมาะสมและชัดเจนในการลงโทษ หรือดำเนินการอื่นๆที่สมควร

- นิติบุคคลควรมีนโยบายที่ระบุว่าจะไม่ลงโทษพนักงานที่ทำให้นิติบุคคลสูญเสียโอกาสทางธุรกิจเนื่องด้วยเหตุที่ปฏิเสธการให้สินบน รวมทั้งนิติบุคคลควรมีมาตรการคุ้มครองผู้รายงานการกระทำความผิดหรือเหตุน่าสงสัย เพื่อมิให้บุคคลเหล่านี้ต้องถูกกลั่นแกล้งหรือถูกลงโทษ

- การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามแนวทางเพื่อป้องกันการให้สินบน โดยอาจใช้วิธีการให้รางวัลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงานที่อาศัยหลักเกณฑ์จากกิจกรรมต่อต้านการให้สินบนของนิติบุคคล เช่น การมีส่วนร่วมและผลงานในการฝึกอบรมตามมาตรการควบคุมภายใน ระดับของการให้การสนับสนุนมาตรการ หรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมของนิติบุคคล เป็นต้น

- นโยบายในการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษ (Bonus) หรือค่านายหน้า อาจกระตุ้นให้บุคลากรให้สินบนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ เพราะฉะนั้น นิติบุคคลอาจระบุข้อความในสัญญาเกี่ยวกับค่าตอบแทนว่าไม่ครอบคลุมถึงกิจการที่ได้มาจากการให้สินบน

- ลูกจ้างทุกคนควรได้รับความรู้และการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่อต้านการให้สินบนของนิติบุคคลอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ โดยนิติบุคคลต้องมีการสื่อสารและการฝึกอบรม เพื่อเผยแพร่เกี่ยวกับมาตรการและนโยบายการต่อต้านการให้สินบนต่างๆให้บุคลากรภายในนิติบุคคลรับทราบ ซึ่งผู้บริหารควรมีบทบาทในการวางแนวทางสำหรับการจัดให้มีกิจกรรมดังกล่าว โดยเนื้อหาที่สื่อสารและใช้ในการฝึกอบรมควรปรับให้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบและระดับชั้นของกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนมีความครอบคลุมถึงนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติในกรณีต่างๆ เช่น การควบคุมทางการเงิน การอนุมัติค่ารับรอง ของขวัญ ค่าอำนวยความสะดวก เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกสนใจที่จะรับฟังและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้มาตรการถูกนำไปปรับใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ทุกคนในองค์กร รวมถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคลควรจะสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการการต่อต้านการให้สินบนของนิติบุคคลนั้นๆได้ ซึ่งการเผยแพร่อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติ (Code of conduct) โดยจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแจกจ่ายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลทั้งหมด หรือการเผยแพร่ในเว็บไซต์ของบริษัท ตลอดจนมีการจัดช่องทางเพื่อให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตามมาตรการ ฯลฯ อีกทั้ง นิติบุคคลต้องไม่ปล่อยให้คู่มือแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลในกระดาษ แต่มีการสนับสนุนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เท่าทันกับบริบทของการดำเนินธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง

- นิติบุคคลควรจัดให้มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ (Code of conduct) หรือมาตรการป้องกันการให้สินบนขององค์กร เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการฝึกอบรมและเพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- นิติบุคคลควรเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบมาตรการควบคุมภายในของนิติบุคคลนั้นๆในอนาคต

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจพิจารณาทางเลือกเหล่านี้ เช่น

- จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติ (Code of conduct) เพื่อสื่อสารนโยบายของบริษัทให้แก่บุคลากรในนิติบุคคลให้มีความชัดเจน โดยสมาคมธุรกิจหรือกลุ่มของนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กในธุรกิจประเภทเดียวกันอาจพิจารณาจัดทำคู่มือฉบับกลางที่ใช้ร่วมกันก่อนที่จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับความเฉพาะทางของกิจการของตนเอง

- การฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจต่อมาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการให้ความรู้และฝึกอบรมภายในแล้ว ในกรณีที่นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องในลักษณะห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) กับนิติบุคคลขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม นิติบุคคลนั้นอาจขอเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อป้องกันการให้สินบนในกิจกรรมของนิติบุคคลขนาดใหญ่นั้น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและสมาคมธุรกิจต่างๆ อาจเป็นแหล่งข้อมูลและผู้เชี่ยวชาญที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมแต่นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กได้

- หน่วยงานเพื่อการต่อต้านการทุจริตและการให้สินบนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนต่างๆล้วนมีโครงการหรือเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและต่อต้านการทุจริตเพื่อการเผยแพร่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจพิจารณาอาศัยการเครื่องมือสื่อสารและทรัพยากรดังกล่าวมาใช้ในองค์กร

หลักการที่ ๗: นิติบุคคลต้องมีมาตรการสนับสนุนให้มีการรายงานการกระทำผิดหรือกรณีมีเหตุน่าสงสัย

"นิติบุคคลต้องสนับสนุนการรายงานการกระทำความผิดและมีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียนเพื่อสนับสนุนและสร้างความเชื่อมั่นให้มีการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่"

การรายงานการกระทำความผิดหรือเหตุน่าสงสัย รวมทั้งข้อบกพร่องของมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบน เป็นหลักการสำคัญที่จะช่วยให้นิติบุคคลสามารถป้องกันการกระทำความผิดได้ทันท่วงทีหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจร้ายแรงมากยิ่งขึ้นหากปล่อยให้มีการกระทำความผิดต่อไปโดยไม่ได้รับการแก้ไข อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลภายในที่รู้เห็นการกระทำผิดไม่กล้าออกมาเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนั้นได้แก่ความเกรงกลัวต่ออิทธิพลของคนในองค์กร เช่น การถูกกลั่นแกล้งคุกคาม การถูกให้ออกจากงาน การถูกกดดันจากบุคลากรในองค์กร เป็นต้น ดังนั้น นิติบุคคลจึงต้องมีระบบการรายงานการกระทำความผิดหรือกรณีมีเหตุน่าสงสัยที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลเหล่านั้นในการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

■ <u>แนวปฏิบัติที่ดี</u>

- สร้างค่านิยมภายในนิติบุคคลว่าการรายงานการกระทำความผิดเป็นเรื่องที่ดี โดยผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดควรมีการประกาศนโยบายที่ชัดเจนว่านิติบุคคลนั้นสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตให้สินบน และพนักงานหรือผู้มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจจะไม่ถูกกลั่นแกล้งอันเนื่องมาจากการรายงานข้อมูลโดยสุจริต

- นิติบุคคลกำหนดผู้รับผิดชอบที่จะเป็นผู้ดำเนินการรับร้องเรียน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือแผนกภายในองค์กร หรือการจัดจ้างหน่วยงานภายนอกให้เป็นผู้รับร้องเรียนในขั้นตอนเบื้องต้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการปกปิดสถานะ

- นิติบุคคลอาจจัดให้มีช่องทางการรายงานได้หลายวิธี ซึ่งต้องมีกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงง่าย มีความชัดเจน ปกปิดสถานะของผู้ร้องเรียนหากไม่ประสงค์เปิดเผยตนเอง รวมทั้งผู้ร้องเรียนสามารถติดตามผลการดำเนินการได้ เช่น การตั้งสายด่วน หรือการใช้ระบบคอมพิวเตอร์

- เมื่อมีการแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว นิติบุคคลต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างจริงจังและรวดเร็ว โดยอาจมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน รวมทั้งเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ เพื่อให้ผู้ร้องเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่านิติบุคคลมีมาตรการในการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

ทั้งนี้ การรายงานการกระทำความผิดอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งบุคคลอื่น ดังนั้น จึงต้องมีการกลั่นกรองและตรวจสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่าการร้องเรียนเป็นไปด้วยความสุจริตหรือไม่ หรือข้อร้องเรียนนั้นมีเหตุให้ควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำผิดจริงหรือไม่ หากไม่ได้เป็นไปตามทั้งสองกรณี นิติบุคคลก็สามารถยุติการดำเนินการกับข้อร้องเรียนนั้น ในทางตรงกันข้าม หากเป็นการรายงานโดยสุจริตหรือมีเหตุให้ควรเชื่อว่ามีการกระทำความผิด นิติบุคคลพึงกำหนดวิธีการดำเนินการกับข้อร้องเรียนนั้นต่อไป โดยอาจกำหนดเป็นบทลงโทษ มาตรการทางวินัยภายในองค์กร หรือให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน หรือการให้ข้อมูลใดๆ เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

- นิติบุคคลกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียนที่กระทำการโดยสุจริต ซึ่งต้องให้ความเชื่อมั่นว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ถูกกลั่นแกล้ง ไล่ออก หรือได้รับผลกระทบในทางเสื่อมเสีย หากให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด

- นิติบุคคลจัดให้มีการอบรมเพื่อทำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรายงานการกระทำความผิด

➢ นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)

สำหรับกรณีของนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) นั้น เนื่องจากนิติบุคคลประเภทดังกล่าวมักมีพนักงานจำนวนไม่มาก จึงมีโอกาสที่จะร่วมมือกันตรวจพบการกระทำที่มิชอบได้ง่ายกว่านิติบุคคลขนาดใหญ่ ซึ่งนิติบุคคลอาจพิจารณามาตรการต่อไปนี้ เช่น

- ควรมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งบนพื้นฐานของความเชื่อใจและความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งต้องอาศัยนโยบายที่เข้มแข็งจากผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุด

- ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานมาพูดคุยปรึกษาหากพบกรณีน่าสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน

- นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจพิจารณาแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดมายังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อให้มีการดำเนินการต่อไป

หลักการที่ ๘: นิติบุคคลต้องทบทวนตรวจสอบและประเมินผลมาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นระยะ

"เนื่องจากความเสี่ยงต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ นิติบุคคลจึงต้องมีการทบทวนและประเมินผลมาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นระยะเพื่อปรับปรุงมาตรการให้เหมาะกับสถานการณ์"

เนื่องจากในการประกอบธุรกิจ นิติบุคคลอาจประสบกับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในอยู่เสมอ ทำให้สถานการณ์และความเสี่ยงต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในและรูปแบบการประกอบธุรกิจ ตลาดการค้าการลงทุน ผู้ร่วมประกอบธุรกิจ กฎหมายหรือมาตรฐานการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของนิติบุคคลควรจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลมาตรการป้องกันการให้สินบนเป็นระยะ เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพิจารณาว่าจะต้องมีการปรับปรุงมาตรการป้องกันการให้สินบนที่มีอยู่หรือไม่ อย่างไร

■ <u>แนวปฏิบัติที่ดี</u>

หลักการทบทวนตรวจสอบ และประเมินผลมาตรการป้องกันการให้สินบน อาจประกอบด้วย

- วิธีการทบทวนตรวจสอบมาตรการป้องกันการให้สินบนของนิติบุคคล อาจทำได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นกลไกการตรวจสอบภายในหรือภายนอก เช่น การพิจารณาผลการตรวจสอบบัญชีทั้งภายในและภายนอก การพิจารณาผลตอบรับจากการฝึกอบรมพนักงาน การให้พนักงานตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบแนวปฏิบัติกับนิติบุคคลอื่นในธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งการทบทวนตรวจสอบนี้ควรทำเป็นระยะ

- การกำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบและประเมินผลให้ชัดเจน โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอิสระอย่างแท้จริง เช่น ผู้รับรองอิสระจากภายนอก

- เกณฑ์การประเมินอาจพิจารณาจากความเหมาะสม ความเพียงพอ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรการป้องกันการให้สินบนได้เพื่อจะได้พิจารณาต่อไปว่าจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรการใดหรือไม่ อย่างไร เช่น นิติบุคคลอาจมีมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับความเสี่ยงต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วและได้ผลตอบรับที่ดีจากพนักงาน อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการดังกล่าวอาจมีค่าใช้จ่ายที่สูงและมีความซ้ำซ้อนกันในบางแง่มุม ดังนั้น นิติบุคคลอาจพิจารณาปรับปรุงการดำเนินการบางประการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และใช้ทางออกอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่าแทนที่ เพื่อให้มาตรการทั้งหมดนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

- เมื่อได้ทำการตรวจสอบและประเมินมาตรการการป้องกันการให้สินบนแล้ว นิติบุคคลต้องรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการบริษัทหรือบุคคลที่เทียบเท่า หรืออาจมีการเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ

➢ <u>นิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs)</u>

ในส่วนของนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) นั้น อาจมีข้อจำกัดในแง่ของทรัพยากร เช่น บุคลากร เวลา และงบประมาณ อย่างไรก็ดี การตรวจสอบติดตามประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นนั้นจะช่วยลดทุนโดยรวม เนื่องจากไม่ต้องเสียทรัพยากรในส่วนที่ไม่จำเป็นโดยนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดเล็กอาจใช้วิธีตรวจสอบอย่างง่าย เช่น

- สอบถามข้อมูลและความคิดเห็นจากพนักงานและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับนิติบุคคล
- พิจารณาเอกสารทางการเงินและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ตัวอย่างการปรับใช้มาตรการป้องกันการให้สินบน

กรณีศึกษาต่อไปนี้เป็นเพียงตัวอย่างสมมติเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนิติบุคคลในการนำหลักการของคู่มือฉบับนี้มาใช้กำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างไรก็ดี ตัวอย่างมาตรการฯที่เสนอแนะนี้ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายใดๆ อีกทั้ง ไม่ใช่คำตอบตายตัวสำหรับทุกนิติบุคคล

ตัวอย่างที่ ๑: ค่ารับรองและของขวัญ

บริษัท ก จำกัด นิติบุคคลไทย ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์รักษาโรค โดยมีพนักงานขายผลิตภัณฑ์ให้แก่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลของรัฐในหลากหลายภูมิภาค ซึ่งจากการประเมินความเสี่ยงการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของบริษัท พบว่าบริษัท ก จำกัด มีความเสี่ยงสูงที่จะเกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากการเลี้ยงรับรองและให้ของขวัญของพนักงาน บริษัท ก จำกัด อาจพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้เพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- บริษัท ก จำกัด ควรตรวจสอบสถานะของบุคคลที่จะเป็นพนักงานขายก่อนตัดสินใจเลือกบุคคลนั้นเข้าทำงาน เนื่องจากบุคคลในตำแหน่งนี้มักมีโอกาสเลี้ยงรับรอง ให้ของขวัญ หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงในนามของบริษัทฯ โดยบริษัทอาจพิจารณาวิธีการ ดังนี้

  - สัมภาษณ์เกี่ยวกับมุมมองต่อการให้สินบน โดยครอบคลุมถึงมุมมองเกี่ยวกับการรับรองหรือให้ของขวัญเจ้าหน้าที่ของรัฐ

  - ตรวจสอบประวัติของบุคคลดังกล่าวว่าเคยมีความเกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ ซึ่งบริษัทฯอาจพิจารณาหนังสือรับรองประวัติการทำงานจากสถานที่ทำงานเดิม

  - ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดสื่อสารนโยบายของบริษัทเรื่องการรับรองและให้ของขวัญเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่านโยบายจะห้ามมิให้กระทำ หรือสามารถให้กระทำได้ภายใต้เงื่อนไขและมูลค่าจำกัด เพื่อให้พนักงานขายในทุกพื้นที่รับทราบทั่วกัน รวมทั้งมอบหมายให้ผู้จัดการหรือหัวหน้าแผนกเน้นย้ำนโยบายดังกล่าวด้วย

- ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของบริษัทสนับสนุนให้มีการจัดทำแนวทางการปฏิบัติหรือจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ (Code of Conduct) โดยเฉพาะในเรื่องแนวปฏิบัติการขายสินค้า ซึ่งรวมถึงประเด็นการรับรองและให้ของขวัญ เพื่อให้พนักงานขายปฏิบัติตนได้ถูกต้องสอดคล้องกับนโยบายของบริษัทฯ

- มาตรการมีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับค่ารับรองและของขวัญในประเด็นต่อไปนี้

  - ข้อควรพิจารณาสำหรับค่ารับรองและของขวัญ (เช่น มูลค่า ช่วงเวลา ความบ่อยครั้ง)

  - ขั้นตอนการขออนุมัติ

  - การลงบัญชีที่ถูกต้อง

- บริษัทจัดให้มีการอบรมพนักงานขายเป็นประจำเกี่ยวกับนโยบายต่อต้านการให้สินบน โดยเน้นย้ำเรื่องการรับรองและการให้ของขวัญเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากเป็นกรณีมีความเสี่ยงสูงจะเป็นสินบน ตลอดจนมีการทำแบบทดสอบเกี่ยวกับมาตรการในเรื่องดังกล่าวขององค์กร และรายงานผลไปยังผู้บริหาร

- นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนที่คำนวณจากความสำเร็จในการขาย ควรมีเงื่อนไขระบุว่าต้องไม่เกี่ยวข้องกับการให้สินบน เพื่อป้องกันมิให้พนักงานขายใช้การรับรองและให้ของขวัญเป็นสินบนจูงใจเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่

- กำหนดในสัญญาจ้างว่าบริษัทอาจเลิกสัญญาได้หากพนักงานขายเกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตัวอย่างที่ ๒: กิจการร่วมค้า

บริษัท ข จำกัด นิติบุคคลไทย ต้องการดำเนินกิจการร่วมค้ากับบริษัท เอ จำกัด นิติบุคคลต่างประเทศ และจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก ในนาม บริษัท ขอเอ จำกัด โดยมีบริษัท ข จำกัดเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ซึ่งบริษัท ขอเอ จำกัด จะร่วมเสนอราคาในโครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคของรัฐบาล บริษัท ข อาจพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้เพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ตรวจสอบสถานะ

  - บริษัท ข จำกัด ประเมินความเสี่ยงจากการทำกิจการร่วมค้าในโครงการนี้ว่ามีความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐมากน้อยเพียงใด

  - เนื่องจากโครงการดังกล่าวอาจทำให้บริษัทต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบ่อยครั้ง อีกทั้งเป็นโครงการที่มีมูลค่าสูง จึงอาจมีความจำเป็นตรวจสอบสถานะบริษัท เอ จำกัดโดยละเอียด โดยการรวบรวมเอกสาร การสัมภาษณ์ หรือสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือยืนยันข้อมูล เป็นต้น

- ก่อนร่วมประกอบธุรกิจ นิติบุคคลอาจตกลงกันในประเด็นต่อไปนี้

  - จัดให้มีผู้แทนของบริษัท ข จำกัด เป็นคณะกรรมการบริหารบริษัท ขอเอ จำกัด

  - ขอคำมั่นเป็นลายลักษณ์อักษรในการปฏิบัติตามกฎหมายต่อต้านการให้สินบน และปรับใช้มาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

  - กำหนดให้มีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับบริษัทกิจการร่วมค้า โดยมีรายละเอียดครอบคลุมในประเด็นสำคัญ เช่น ค่ารับรองและของขวัญ การตรวจสอบสถานะของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจ การตรวจสอบบัญชี การอบรมพนักงาน การจัดให้มีช่องทางรายงานการกระทำความผิด เป็นต้น

  - กำหนดบทลงโทษ เช่น การยกเลิกสัญญาหากคู่สัญญามีความเกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ระหว่างการดำเนินธุรกิจ

- ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจและการปรับใช้มาตรการเพื่อป้องกันการให้สินบนของกิจการร่วมค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบความสัมพันธ์กับลูกค้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งสัญญากับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับบริษัทกิจการร่วมค้าที่จะต้องไปกระทำการเพื่อหรือในนามของกิจการร่วมค้านั้น

ตัวอย่างที่ ๓: การรายงานการกระทำความผิด

บริษัท ค จำกัด นิติบุคคลไทยขนาดกลาง ประกอบธุรกิจค้าขาย เนื่องจากบริษัทฯ มีโอกาสเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐในโครงการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของบริษัท ค จำกัด จึงต้องการพัฒนาระบบและเพิ่มช่องทางการรายงานการกระทำความผิดเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ บริษัทฯ อาจพิจารณาดำเนินการต่อไปนี้

- ผู้ที่อยู่ในระดับบริหารสูงสุดของบริษัทสื่อสารกับพนักงานทุกระดับให้ร่วมกันต่อต้านการให้สินบนและสนับสนุนให้มีการรายงานการกระทำความผิด เหตุน่าสงสัย หรือข้อบกพร่องของมาตรการที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง รวมทั้งให้ความเชื่อมั่นว่าผู้ร้องเรียนจะได้รับความคุ้มครอง และมีการรักษาความลับของข้อมูล

- ผู้บริหารมอบหมายบุคลากรสำหรับรับผิดชอบการรับเรื่องร้องเรียน หรืออาจจัดจ้างหน่วยงานภายนอกในการจัดทำโปรแกรมหรือรับการร้องเรียนเพื่อปกปิดสถานะของผู้ร้องเรียน

- จัดทำคู่มือหรือเอกสารสำหรับการรายงานการกระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

  - การกระทำที่เข้าข่ายเป็นการกระทำความผิด หรือเหตุน่าสงสัย

  - ช่องทางและวิธีการในการร้องเรียน

  - การดำเนินการกับข้อร้องเรียน

  - ให้ความเชื่อมั่นในการรักษาความลับของผู้ร้องเรียน

- จัดทำช่องทางการรายงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น โทรศัพท์สายด่วน หรือคอมพิวเตอร์

- จัดการอบรมสำหรับพนักงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการรายงานการกระทำความผิด รวมทั้งอาจมีแผ่นป้ายอธิบายขั้นตอนการรายงานซึ่งเผยแพร่ในบริเวณที่เห็นได้ชัดเจน

- จัดทำนโยบายส่งเสริมการรายงานโดยการให้ความคุ้มครองผู้ร้องเรียนว่าจะไม่ถูกลงโทษ ไล่ออก หรือกลั่นแกล้ง หากรายงานการกระทำความผิดโดยสุจริต

- บริษัทมีการประเมินผลความเหมาะสมของระบบการรายงานการกระทำความผิดขององค์กร

(ร่าง)

งานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตามมาตรา ๑๒๓/๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๑ ที่มาและวัตถุประสงค์

๑) ที่มา

ด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๒๓/๕ กำหนดความรับผิดเฉพาะสำหรับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หากนิติบุคคลนั้นไม่มีมาตรการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐที่เหมาะสม โดยขณะนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้นิติบุคคลใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการของตนให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสากล

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งส่งเสริมให้นิติบุคคลมีมาตรการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรมีการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Dinner talk) เพื่อให้ผู้นำของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบแนวทางตามกฎหมายและมาตรการของ ป.ป.ช. เรื่องการต่อต้านการให้สินบน และร่วมกันแสดงจุดยืนในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเป็นการแสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของประเทศไทยในการเสริมสร้างธุรกิจที่โปร่งใสและการแข่งขันอย่างเท่าเทียมทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

๒) วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันของทุกภาคส่วนในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒.๒ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศในการขับเคลื่อนกฎหมายและมาตรการของ ป.ป.ช. ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๒.๓ เพื่อสร้างกระแสรณรงค์และผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส

/ส่วนที่ ๒...

<u>ส่วนที่ ๒ รายละเอียดงาน</u>

๑) <u>กำหนดจัดงาน</u> วันพุธที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๘.๐๐ น.

๒) <u>ผู้กล่าวสุนทรพจน์</u>

- นายกรัฐมนตรี
- ประธานกรรมการ ป.ป.ช.
- ผู้แทนองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD)
- ผู้แทนองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI)

๓) <u>ผู้เข้าร่วมงาน</u> รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) คณะกรรมการและผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ ผู้แทนสถานทูต ผู้แทนบริษัทเอกชน ตลอดจนผู้แทนหอการค้า องค์กร สภา สมาคม และสถาบันที่เกี่ยวข้อง (รวมทั้งสิ้นประมาณ ๔๐๐ คน)

๔) <u>สถานที่</u> โรงแรมในกรุงเทพมหานคร

๕) <u>กิจกรรม</u> การกล่าวสุนทรพจน์ การนำเสนอวีดีทัศน์ของ ป.ป.ช. เรื่องการต่อต้านการให้สินบน กิจกรรมประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน ผู้เข้าร่วมงานได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมทั้งรับประทานอาหารค่ำ

ร่าง

กำหนดการ
"งานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ตามมาตรา ๑๒๓/๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘"

๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรุงเทพมหานคร

เวลา ๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น.	ลงทะเบียน และ Cocktail Reception
เวลา ๑๘.๓๐ – ๑๘.๔๐ น.	ชมวีดีทัศน์นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๑๒๓/๕
เวลา ๑๘.๔๐ น.	พิธีกรกล่าวนำเข้าสู่พิธีการ
เวลา ๑๘.๔๕ – ๑๘.๕๐ น.	เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวรายงาน
เวลา ๑๘.๕๐ – ๑๙.๓๐ น.	กล่าวสุนทรพจน์ โดย - พล.ต.อ. วัชรพล ประสารราชกิจ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. - ผู้แทนองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) - ผู้แทนองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) **- พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี**
เวลา ๑๙.๓๐ – ๑๙.๔๕ น.	กิจกรรมประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐฯ นำโดย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ: - กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

<u>การเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายต่อต้านการให้สินบนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล</u>

หลังจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ได้เพิ่มเติมมาตรา ๑๒๓/๕ เพื่อกำหนดฐานความผิดสำหรับผู้ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และกำหนดความรับผิดเฉพาะสำหรับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนดังกล่าว โดยกำหนดโทษปรับที่มีความรุนแรงเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำความผิด นับได้ว่าเป็นความพยายามครั้งสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาทุจริตติดสินบนที่เรื้อรังมายาวนานในประเทศไทย ซึ่งความพยายามดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล สำนักงาน ป.ป.ช. จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศไทยเพิ่มเติมในเรื่องการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำรายงานวิจัยโครงการศึกษาความเหมาะสมและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ค.ศ. ๑๙๙๗ ว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (OECD Anti-Bribery Convention) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ให้ความสำคัญกับการต่อต้านการให้สินบนและการทุจริตระหว่างประเทศ โดยรายงานวิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายประการ รวมทั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินคดีทุจริตให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศต่างๆ จึงมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ดังนี้

๑. <u>การห้ามมิให้เอกชนนำสินบนที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐไประบุเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ (Tax Non-Deductibility)</u> อนุสัญญา OECD ได้วางหลักให้รัฐภาคีต้องกำหนดมิให้มีการนำสินบนที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศไประบุเป็นค่าใช้จ่ายที่สามารถหักภาษีได้ โดย OECD เห็นว่าการมีบทบัญญัติที่ชัดเจนจะช่วยเพิ่มความตระหนักให้กับภาคธุรกิจเอกชนว่าการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และในขณะเดียวกันก็จะช่วยเพิ่มความตระหนักให้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีถึงความสำคัญในการตรวจสอบและการห้ามมิให้นำค่าใช้จ่ายที่เป็นสินบนที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณกำไรสุทธิในการเสียภาษี นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองที่เข้มแข็งและชัดเจนในเรื่องของความมุ่งมั่นในการต่อต้านการให้สินบนและจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพให้กับฐานความผิดการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับประเทศไทยนั้น ปัจจุบัน ประมวลรัษฎากรยังไม่มีบทบัญญัติที่ห้ามในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน จึงเห็นควรให้กระทรวงการคลังศึกษาแนวทางของต่างประเทศเพื่อพิจารณาแก้ไขประมวลรัษฎากรหรือกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดห้ามมิให้ค่าใช้จ่ายที่เป็นสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐถือเป็นรายจ่ายที่สามารถนำมาคำนวณกำไรสุทธิ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการตรวจสอบดูแลรายจ่ายในการประกอบธุรกิจที่อาจมีความเสี่ยงเป็นการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยให้กับนักลงทุนต่างชาติและในเวทีสากล

/๒. การบัญชี...

๒. การบัญชี (Accounting) อนุสัญญา OECD ได้วางหลักให้รัฐภาคีกำหนดให้บริษัทต้องมีมาตรการกำกับดูแลด้านการบัญชีและการบันทึกข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และมาตรฐานการบัญชีและการตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้มีรายการไม่ลงบัญชี การบันทึกรายการค่าใช้จ่ายที่ไม่มีอยู่จริง การใช้เอกสารปลอมเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเพื่อปกปิดการให้สินบนดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้บริหารที่กระทำหรือยินยอมให้กระทำความผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือเอกสาร แต่ไม่มีบทกำหนดฐานความผิดที่ชัดเจนสำหรับบริษัทที่กระทำการดังกล่าว จึงเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ศึกษารายงานวิจัยและแนวทางของต่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๓. การลดโทษให้กับผู้ให้สินบนที่รับสารภาพว่ากระทำความผิด สำนักงาน ป.ป.ช. เห็นว่าหลักการในเรื่องนี้มีความน่าสนใจและน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีทุจริตให้สินบน เนื่องจากจะเป็นการจูงใจให้ผู้กระทำความผิดให้ความร่วมมือกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายและช่วยให้ระบบกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนของสำนักงาน ป.ป.ช. ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการลักษณะดังกล่าว แต่มีมาตรการใกล้เคียงคือเรื่องการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี ตามมาตรา ๑๐๓/๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลหรือผู้กล่าวหาไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๕๔ ทั้งนี้ ในระดับสากล มีหลายประเทศนำแนวความคิดลักษณะนี้ไปปรับใช้กับระบบการดำเนินคดี เช่น สหรัฐอเมริกา ดังนั้น จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ศึกษาแนวทางของต่างประเทศและพิจารณานำหลักการมาปรับใช้ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยต่อไป

ด่วนที่สุด
ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๔๓๖๘

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๒๕๕๓๐ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงยุติธรรมเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชนตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่คู่มือ "แนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ" และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเด็นต่าง ๆ นั้น นับว่าเป็นมาตรการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความพยายามในการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ อันจะทำให้ปัญหาการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐลดน้อยลง เกิดความโปร่งใส และความเสมอภาคในการแข่งขันในทางธุรกิจ ส่งผลต่อความเจริญอย่างยั่งยืนของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงเห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
สำนักกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๒๙๗
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๒๖๕

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๔๐๔/ ๒๒๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๔๖๔๖
ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน ที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ขอเรียนชี้แจง ดังนี้

๑. กรณีที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ "คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ" ไปเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป นั้น เห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามข้อสังเกตท้ายรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เกี่ยวกับมาตรา ๑๒๓/๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดแนวทางให้นิติบุคคลไปกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะรัฐมนตรีจึงให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอนี้ได้ เพื่อเป็นแนวทางให้กับนิติบุคคลไปดำเนินการต่อไป

๒. กรณีที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแนวทางการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและภาคเอกชนในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น เห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวเป็นการเผยแพร่แนวทางตามกฎหมายและมาตรการของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการต่อต้านการให้สินบน เพื่อส่งเสริมให้นิติบุคคลกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะรัฐมนตรีจึงรับทราบแนวทางการจัดงานดังกล่าวได้

๓. กรณีที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ศึกษาข้อมูลเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น เห็นว่า เป็นการดำเนินการตาม

ผลการศึกษาวิจัยและผลการศึกษาแนวทางการดำเนินคดีทุจริตให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนั้น หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรอาจมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาผลการวิจัยและพิจารณาร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อไปได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิสทัต โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน
ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๓๐๐ (นางสาวศรีรัตน์ฯ)
โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๙๔
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๐/๙๓๐๓

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

๙ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว (ล) ๒๔๖๔๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง การขับเคลื่อนมาตรการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชน ของสำนักงาน ป.ป.ช. ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. เห็นควรรับทราบการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการต่อต้านการให้สินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้จัดทำ "คู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ" โดยเห็นควรให้เผยแพร่สร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหน่วยงานและนิติบุคคลนำไปใช้อย่างเหมาะสม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง และเกิดผลอย่างเป็นเป็นรูปธรรม

๒. เห็นควรรับทราบแนวทางการจัดงานประกาศเจตนารมณ์ภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในปี ๒๕๖๐ เพื่อประสานพลังความร่วมมือแสดงถึงความมุ่งมั่นร่วมกันต่อต้านการให้สินบน และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส อันจะนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

๓. เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในประเด็นสำคัญตามข้อเสนอของ สำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้ประเทศไทยมีการแก้ไขปัญหาการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรเมธี วิมลศิริ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ
โทรศัพท์๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๕๐๑
โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๖๑๒๗
E-mail : Wanchat@nesdb.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ